БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 141 (13457) 1971 оной июнин 16, среда

Сэн 2 мүнгэн

СОЦИАЛИС ДЕМОКРАТИИН ШЭНЭ ИЛАЛТА

РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй, нютагай ...үүдэй һунгалта эдэбхи үүсхэлтэйгээр боложо, һунгагшад эр- хүбүүд, басагадаа засаг түрэдөө түлөөлбэ. Урдынхидаал мэтэ һунгалта совет арадай бата нэгэдэлтэй, нэгэн һаналтай байһые, ...и түрэеэ эрхилхэ хэрэгтэ олониитэ ажалшадай эдэбхи үүсхэл- ...ээр хабаадажа байһаниие шэнээр гэршэлбэ.

Үнгэрһэн һунгалта өөрын онсо илгаатай байгаа гэбэл, КПСС-эй ...V съездын—совет арадай ажаһуудалые улам саашадань түр- һайжаруулгые гол зорилго болгожо табиһан съездын жэлдэ, съездын хараалһан агууехэ түсэбүүдые дүүргэхын, үлүүлэн ...гэхын түлөө манай үргэн ехэ Эхэ ороной бүхы арад үндэһэтэ- бүхы ажалшадай эдэбхи үүсхэлэй, халуун тэмсэлэй далайса ...эйгээр дэлгэрээд байһан үе сагта болобо. Тиимэһээ һунгалта ...т хүнүүдые ажалай шэнэ амжалтада, политическэ бүри ехэ дэб- ...эдэ, коммунизмын хэрэгэй шэнэ илалтада зоригжуулаа. һун- ...а социалис демократиин шэнэ, түгэс илалта дахинаа мүн боло- ...эрэнэй диилдэшэгүй хүсэтэй, ажалшан арадай аша туһые үнэ- ...өөл хаража байдагыень үшөө дахин гэршэлбэ.

Социалис демократиин туг доро совет арад илалтаһаа илалтада ... Энэ демократиин ашаар эрхэ сүлөөтэ байдалай үльгэр жэшээ ...йдэ харуулжа, мүнөө коммунизмын замаар урагшаа дабшана. ...эжэ түүхэдэ мүнхэдөө оршон байха хэрэг бэелүүлжэ эхилээ.

КПСС-эй XXIV съезд совет арадай энэ дабшалтын замда онсо ...һуури эзэлхэ юм. Партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые ...элтэ болгон, наймадахи түсэбтэ табан жэлэй туршада манай экономикоёо, соёл культураяа хүгжөөхэ талаар гайхамшагта ...лта туйлажа, юһэдэхи табан жэлдэ бүри ехэ, бүри орёо зорил- ...дые шиидхэхэ арга боломжотой болоо.

Энэ арга боломжые үндэһэ болгон, парти урдань үзэгдөө дуул- ...й ехэ хэмжээнэй хараа түсэбүүдые ажалша олониитэ зонойнгоо ...о хэрэг болгон табиба. Энэ ехэ ажал хэрэгэй уг зо- ...онь, удха шэнжэнь зоной аша туһада, тэрэнэй ажабайдалай, ...ай эрхэ нүхэсэлые һайжаруулгада бүрин зорюулагдана. Боло- һунгалтада һунгагшад эдэ хараа түсэбүүдэй хүсэдөөр бэелүү- ...хын түлөө үндэр дуугаа үгөө.

Совет засаг, совет гүрэн—арадай засаг, арад олониитын гүрэн. ...ыгаа, соёл культураяа хүтэлбэрилхэ онол аргаяа тэрэнээ саа- ...нь нарижуулан һайжаруулгаһаа түсэбүүдэймнай дүүргэлтын ...дахань мэдээжэ. Тиимэһээ партиин XXIV съезд Соведүүдэй, ...дуудай үмэнэ тодорхой зорилгонуудые табиһан гээшэ. Ха- ...ан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалшадай де- ...уудай нютагай Соведүүдтэ ехэ үүргэ даалгагдана. Тэдэнэр ...ын үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ нүлөөгөө шангадхаха, ажахын, со- ...ьно-культурна байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэхэ талаар ...эн эрхэеэ үргэнөөр хэрэглэхэ уялгатай гээд табан жэлэй тү- ...тушаа КПСС-эй съездын Дирентивэнүүд дотор хэлэгдэнэ. Энэ ...риие хүтэлбэри болгон, шэнээр һунгагдаһан Соведүүдэй, депу- ...дай ажал хэрэгээ эдэбхижүүлхэ, эмхидхэхы, элсүүлхы шада- ... нарижуулан һайжаруулха байһаниинь дамжаггүй. Тиигэжэ ...гшадайнгаа этигэл найдабариие үнэн сэхээр, ажал хэрэгээрээ ...үлха гээшэ нангин уялгамни гэжэ арадай түлөөлэгшэ бүхэнэй ...гыгөөр мэдэрдэг ушар амжалтымнай эшэ үндэһэн мүн.

– Манай түлөөлэгшэд захяануудыемнай, хүсэлыемнай үнэн сэ- бэелүүлжэ байдаг. Мүнөөшье тиимэ һайнаар хүдэлхыень хүсэ- дуугаа үгэнэб,—республикымнай нютаг бүхэндэ һунгагшадай ...эн эдэ үгэнүүд депутадай үндэр уялгые үшөө дахин һануулна. ...о юуб гэхэдэ, нютагай Соведүүд тухай һүүлэй үедэ гараһан ...-эй ЦК-гай тогтоолнуудые хүтэлбэри болгон, Совет бүхэнэй, ...ат бүхэнэй уялга, үүргые дээшэлүүлжэ, ажал хүдэлмэриинь ...ой, нүлөөтэй болгохо ябадал болоно. Энэ талаар республика ...ай һайн жэшээ харуулдаг Соведүүд, депутадууд олон. Тэдэ- ...рэ ехэтэй ажалай эшэ үндэһэн—олсниитэ зонтой холбоо ба- ...гаа бэхижүүлхэ талаар сагүргэлжын оролдолго болоно. Оло- ... зонтой эдэбхитэй холбоо барисаан—Соведүүдэй хүсэн юм.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд дотор хэлэгдэһэнэй ..., Соведүүдэй хүдэлмэри үргэн олониитын зүгһөө дэмжэгдэжэ ..., тэдэнэй хүдэлмэри үрэ ехэтэй байха. Мүнөө гансахан ма- ...республикын нютагай Соведүүдэй эдэбхитэдэнээр олон арбаад ... хүнүүд хүдэлнэ, тэдэнэй тоо олошоржол байдаг.

...оведүүдэй, депутадуудай хүдэлмэриин олоной зүгһөө дэмжэг- ... һайшаагдажа байхынь тула тэдэнэрэй ажал тухайгаа ажал- ... саг үргэлжэ мэдээсэжэ байхань шухала. һунгагшадтайгаа хо- ...оожа, хөөрэлдэжэ, тоосоогоо хэжэ байха ябадал ёһо тэдын хэ- ...эз, харин социалис демократиин шэнжэ шанар, гол удхань мүн. ... Л. И. Брежнев һаяхан һунгагшадтайгаа уулзахадаа, энээн ... дурдажа, иигэжэ хэлээ һэн: «Съездын шиидхэбэринүүдые, ... жэлэй даалгабаринуудые дүүргэхэ хүдэлмэринь һун- ...ай хиналта доро саг үргэлжэ байдаг гэжэ манай Соведүүд, ... депутадууд хододоо һанажа ябаг лэ».

...энээр һунгагдаһан Совет бүхэн, депутат бүхэн эдэ үгэнүү- һанажа ябаг лэ, гээд юрөөе!

...АЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

...Р Ф. Т. БУДАЖАБЭЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО ...ЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...рмиин зэргэдэ олон жэл соо, ...алба хэһэнэйнь түлөө, мүн ...ын ниитын ажабайдалда ...ээр хабаадалсаһанайнь тү- ...бликын сэргэй комиссар байһан нүхэр **Будажабэ** Фёдор Тогочеевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

...адай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

...адай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **К. МАСЛОВ.**

...-Удэ, Соведүүдэй байшан.
...оной июниин 10.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

ХҮБШЫН ТУНГА НОГООНДО

Хада уула, ой тайга нютагтай Захааминай аймагта Хүбшэ гэжэ нэрэтэй хүдөөгэй холын бэлшээри бии. Эндэ зунай сагта оло мянган малай атарлаха тунга ногоотой 30-аад мянган гектар бэлшээри бии юм. Холын энэ бэлшээридэ гол түлэб «Дружба» колхозой адуу мал гарадаг. Зунай бэлшээриһээ буухадаа малшад, үхэрэй шэгнүүрые центнер центнерээр нэмээһэн байдаг юм.

«Дружба» колхозой һубай мал харагшадай дунда Бадма Батуевтан оролдосотой, шударгы ажалаараа илангаяа шалгардаг. Үнгэрөөшэ зун 120 эрэ хашарагтай Хүбшэдөө гараад, зундаа сүүдхэдэ тус бүхэнэй шэгнүүрые 850 граммаар нэмээжэ байгаа. Намар гүрэндэ худалдахада, тэдэнь булта тарганаар, толгой бүринь дунда зэргээр 330 килограмм шэгнүүртэйгээр абтаа һэн.

Олохон жэлдэ малшанаар ажаллаха зуураа, өөрөө, мүн тэрэнэй нүхэр Долгор ямаршье сагта мал хараха, бэлшээхэ, таргалуулха, түлжүүлхэ талаар ехэ дүй дүршэлтэй болонхой.

Наймадахи табан жэлэй туршада илангаяа амжалтатайгаар, үнэн шударгыгаар ажаллаһанай түлөө Бадма Лубсанович һая засаг түрын ехэ шагнал хайрада—Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртөө. Улам урмашаһан, зоригжоһон малшад мүнөө 117 хашарагтаяа баһал хүбшынгөө зуһаланда буугаад, малаа түлжүүлжэ, таргалуулжа байна. Май һарада хүйтэн байжа, бэлшээриин ногооной ургаса муу байгаашье һаа, июниин эхеэр мал садажа, мүнөө түлэг хүшэлжэ, таргалжа байнхай.

Шэнэ табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсохо зуураа, Бадма Батуев байгша оной зунай бэлшээриин үедэ хашараг бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхын 900 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ зорилго урдаа табяа.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
манай корр.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтосоной руднигта байгша оной эхеэр проходчигуудай шэнэ бригада эмхидхэгдэһэн байгаа. Тэрэниие үнинэй хүдэлмэришэн А. Е. Родионов хүтэлбэрилнэ. Тус бригада халаан бүриингөө даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадын гэшүүн В. Вторушин (зүүн гарһаа), В. Губанов, бригадир А. Родионов.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

БАЯР ЁҺОЛОЛОЙ СУГЛААН

Совет-монгол хани барисаанай һарада зорюулагдаһан ниислэл хотымнай ажалшадай түлөөлэгшэдэй суглаан Политическэ гэгээрэлэй байшан соо үсэгэлдэр үнгэргэгдэбэ. Эндэ Монголой Сэлэнгын аймагһаа ерэһэн айлшад байлсаа.

Суглаае КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков нээгээ. Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй Буряадай таһагай правлениин түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. С. Семенов элидхэл хээ.

Республикымнай үйлэдбэриин түрүүшүүл, ажалай баатарнууд—Социалис Ажалай Герой, Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй токарь Б. З. Поздеев, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын хонишон, Ленинэй орденой кавалер Е. Ц. Бадмаев, Буряадай уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ Д. З. Жалсараев, нарин сэмбын фабрикын ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Е. Лавринович хүндэтэ айлшадаа амаршалжа, үнэтэ бэлэгүүдые барюулаа.

Монголой Арадай Республикын Сэлэнгын аймагһаа ерэһэн делегациин зүгһөө нүхэр Г. Даваажамц үгэ хэлээ.

Суглаан дээрэ Монголой Арадай Республикын 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, монгол арадые амаршалһан телеграмма абтаа.

Совет-монгол хани барисаанай һарада зорюулагдаһан республикымнай ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй суглаан баяр ёһололой оршон байдалда үнгэрбэ.

Манай корр.

...ЭЛЭН БОЛОО

...ан гэбэл, ямар аргаар ...нган хонидойнгоо нооһые ...ороолтодо оруулангүй, шанарые муудуулангүй, богони...орто хайшалдаг болохоб ...асуудал Зэдын аймагай ...низм» колхозойхидые һа...болгоһоор үнинэй. Тиимэ... Мухар-Шэбэрэй аймагай ...«Ленина» колхоздо шэнэ ...ор нооһо хайшалалгын ...нкт баригдаа гэһэн һураг ...зараа, эндэхид үзэжэ, ха...рахыень тусхай хүнүүдые ...он байгаа.

...ээд мухар-шэбэрэйхидэй ...ээр Инзагата тосхондо, кол...хүб һууринда дүтэ хонидой хайшалалгын шэнэ пункт дүүргэбэ. Энэ пунктда үдэр бүри 3—4 отарын, 2000—2500 хонидой нооһон хайшалагдажа байха.

Электромеханическа аргаар хайшалха 60 машина нэгэ доро ажаллаха юм. Пунктда хамта 130 хүн хүдэлхэ. Машинануудые бариха хүнүүдһээ гадна, зариманиинь хонидые столнуудта асарха, нүгөөдүүлынь нооһо илгажа, шэгнэжэ, пресстэ ябталжа байха болоно.

Урдань хажуу тээ байһан хорёо сооһоо хонидые барижа, нооһо хайшалалгын стол хүрэтэр шэрэжэ, ехэ саг барагдадаг байһан. Мүнөө уужам ехэ пункт соо нооһо хайшалалгын столой захаар хонидые хааха газар түхеэрэгдэжэ амар болоо. Хажуу тээшээ даб гэхэдээл хони барижа, нооһо хайшалалгын стол дээрэ табижа байгдаха.

Пунктые даагшаар үнинэй механизатор, нооһо хайшалалгада олон жэлдэ хабаадалсаһан Гончик Бадмаев томилогдонхой. Пункт хонидой нооһо хайшалхаар бэлэн, һүүлшын түхеэрэлгэнүүд түгэсхэгдэжэ байна.

Байгша ондо колхоз 40.000 гаран хониной нооһо хайшалха юм. Нооһо хайшалалгые эгээл эрхим болзорто, хахад һараһаа саана бэшэ саг соо дүүргэхэ зорилго эндэхид урдаа табина. Механизаторнууд, барилгашад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, ахалагша классай һурагшад олоороо хабаадуулагдажа, хонидой нооһо хайшалалга хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр, түргэнөөр дүүргэгдэхэ байна. Тиихын тула бүхы арга боломжо түхеэрэгдэнхэй.

Манай корр.

БЭЛЭДХЭЛ

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Хонишодоймнай абаһан хурьгадаа үхэл гарзада оруулангүй түлжүүлхын түлөө бүхэли үбэлдөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаһан халуун хаһань одоошье дүүрэнтэжэ, «сагаан алта» хуряаха сагынь тулажа ерэбэ. Хонидой нооһо хайшалалга харюусалга ехэтэй хүдэлмэри. Тэрэниие түргэн болзорто, һайнаар үнгэргэхын тула эртээнһээ бүхы хэрэгтэй юумыень бэлдэжэ, бодомжотой зүбөөр эмхидхэхэ болоно гээшэ. Юуб гэхэдэ, нооһо хайшалалгые муугаар эмхидхэжэ, гээлтэ хоролтодо оруулаа, шанарыень муудхаа һаа, колхоз, совхозуудай экономикодо гарза хохидол ушаруулагдаха байна бшуу. Тиимэһээ иимэ дутагдалай ушархагүйн тула аймагуудай ажахынуудта ямар бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһыень һонирхон, манай корреспондент хүдөө ажахын управлениин болон колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэдтэй телефоноор хөөрэлдэһэн байна.

Энэ хөөрэлдөөнь доро толилнобди.

Яруунын совхозой главна зоотехник Н. Н. Найданов:

Түрэл партиингаа XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө эрмэлзэһэн ажахынуудаймнай хонишод нооһо хайшалалгаяа хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр, түргэн саг соо үнгэргэхөөр оролдожо байнхай. Мүнөө бүхы ажахынуудта хонидой нооһо хайшалха түхеэрэлгэнүүдые тодхолго, байра байдалыень шэнэдхэн заһабарилга түлэг дундаа ябажа байнхай.

Гадна энэ жэл Яруунын совхозой Тулдун гэжэ газарта 48 машинкын хүдэлгэдэхэ хайшалалгын пункт шэнээр баригдана.

«Сагаан алтанай» хаһада бэлэдхэл өнөөгээр хизаарлагдаха бэшэ, харин энэ һарын 18—19-дэ түрүү дүй дүршэл халан абалгын хоёр үдэрэй семинар үнгэргэхэ байнабди. Эндэ ажахы бүхэнһөө 3—4 хайшалагшад хабаадалсажа, хонидой нооһо түргэн хайшалха шэнэ аргануудта дүршэхөөр харааалгданхай. Тус семинарта хонидой нооһо түргэнөөр хайшалха аргые гүйсэд шудалһан инструктор Валентина Доржиевна Гарбаева Хэжэнгын совхозһоо уригданхай. Энэ нүхэр ажахынуудаймнай түлөөлэгшэдтэ шэнэ аргын «нюусануудые» тайлбарилан заажа үгэхэ байна.

Иигэжэ аймагаймнай колхоз, совхозуудай хонишод хонин бүриһөө 3 килограмм 20 грамм нооһо хайшалха түсэбөө сүм бэелүүлхээр бэлдэжэ байнхай.

Зэдын аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник Г. И. Прокосов:

Байгша ондо ажахынуудтамнай бүхыдөө 300 мянган хонин хайшалагдаха юм. Эды олон хонидой нооһо 15—18 хүдэлмэриин үдэр соо хайшалжа үрдихын тула мүнөө аймагай колхоз, совхозуудта горитойхон бэлэдхэл түлэг дундаа ябуулагдана. Нооһо хадагалха байра, хонидой дал, хашаанууд заһабарилагдажа, нооһо хайшалалгын түхеэрэлгэнүүдые тодхолго дүүрэнтэжэ байнхай. Тиихэдэ аймагай түбтэ хонидой нооһо түргэнөөр хайшалха арга шудалалгын тусхай һургуули эмхидхэгдэжэ, тэндэ нооһо хайшалалгаар 30-аад шахуу инструкторнууд һуралсана.

Шэнэ, һонирхомоор юумэн гэбэл, энэ жэл «Коммунизм», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта, «Заречный», Борьёогой совхозуудта анха түрүүшынхеэ оньһожоруулагдамал дүрбэн пункт баригдажа, ашаглалгада үгтэхэнь. Эдэ пунктнуудай онсо илгаань гэхэдэ, хайшалагдаха хониниинь, абтаһан нооһониинь оньһон аргаар асарагдажа, абаашагдажа байха юм. Тиимэһээ эндэ хайшашад туһалагшагүйгөөр ажаллаха болоно.

Иигээд лэ хонидойнгоо нооһонойнь хөөрэжэ, хайшалалгын шанарта хүрэхэтэйнь сасуу «сагаан алта» хуряалгаяа эхилхэмнай гээшэл даа.

В. ЖИГЖИТОВ.

АЙМАГТАА ЭРХИМЛЭЭ

ГУСИНООЗЕРСК. «Юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэе!» гэһэн уряа доро дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсогшо Сэлэнгын совхозой Вершинскэдэхи үүлтэртэ гүүртын һаалишад таба һара соо һү нааха даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, аймаг дотороо түрүүлжэ гараба.

Эндэ республикын суута һаалишан, Социалис Ажалай Герой Надежда Лазаревна Тадвашкина, Рая Цыбикова, Клара Цыремпилова гэгшэд үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ дунда зэргээр 17—21 килограмм һү абажа, онсо шалгарһан байна.

Мүнөө дурсагдагша гүүртын һаалишад зунай бэлшээриин үедэ бүри ехэ һү һаахын тула хамаг хүсэеэ элсүүлэн ажаллана.

Г. САБЖАЕВ.

НЕМЕЦ ХАНИНАРТАА АЙЛШААР ОШОБО

СЕПГ-гэй VIII съезддэ хабаадаха КПСС-эй делегаци мордоо

Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй уряалаар СЕПГ-гэй VIII съезддэ хабаадахын тулада КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунис партиин делегаци Берлин ошохоёо июниин 14-дэ Москваһаа мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи сенретарь нүхэр П. М. Машеров, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Азербайджанай компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. А. Алиев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Краснодарска крайкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. С. Золотухин, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагша нүхэр К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ ГДР-тэ байдаг элшэн сайд нүхэр П. А. Абрасимов делегациин составта ороно.

Нүхэд Г. И. Воронов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, М. С. Соломенцев болон бусад Внуковска аэродром дээрэһээ делегациие мордохуулаа.

СЕПГ-гэй VIII СЪЕЗД НЭЭГДЭБЭ

БЕРЛИН. (ТАСС). Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин VIII съезд ниислэлэй «Вернер-Зееленбиндер-халле» гэжэ тон томо зал соо июниин 15-да хүдэлмэреэ эхилбэ.

ХАНИ БАРИСААНАЙ һАРА

Болохоёо байгаа һайндэртэй — Монголой Арадай революциин 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, совет хүнүүд аха дүү ороной ажалшадта халуун амаршалга хүргэнэ. Совет-монгол хани барисаанай һара Москвада июниин 14-дэ эхилбэ.

Ниислэлэй предприятинуудай түрүүшүүл, наука ба соёлой ажал ябуулагшад, партийна, советскэ, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд Киногой түбэй байшан соо суглараа. КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. С. Соломенцев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо С. Б. Ниязбеков болон бусад президиумдэ һуугаа.

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь Д. Моломжамцые, МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, МНР-эй соёлой министр С. Сосорбарам, МНРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, МНР-һээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Н. Лувсанчултэм түрүүтэй Монголой соёлой ажал ябуулагшадай делегацине, бусад монгол ханинарые Хани барисаанай совет бүлгэмүүдэй холбооной президиумэй түрүүлэгшэ Н. В. Попова сугларагшадай зүгһөө халуунаар амаршалаа.

Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй түбэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй промышленна барилгын министрэй орлогшо С. С. Курдюков үгэ хэлэхэдээ, хоёр аха дүү ороной хоорондохи харилсаа холбооной үрэ ехэтэй байһые тэмдэглээ.

Удаань нүхэр Д. Моломжамца үгэ хэлэһэн байна.

(ТАСС).

Монголой соёлой һайндэр

Гайхамшагта ушарые — арад революциин илаһаар 50 жэлэй ойе Монголой ажалшад һаяар угтахая байна. Тус һайндэртэ зорюулагдажа, Монголой соёлой үдэрнүүд июниин 15-һаа 24 хүрэтэр Советскэ Союзда үнгэргэгдэхэнь. СССР-эй Культурын министерствэдэ июниин 14-дэ пресс-конференциин болоходо, соёлой үдэрнүүдэй программа тухай журналистнуудта мэдээсэгдээ. МНР-эй соёлой министр С. Сосорбарам, МНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Н. Лувсанчултэм түрүүтэй Монголой соёлой ажал ябуулагшадай делегациин гэшүүд пресс-конференцидэ хабаадалсаа.

Монголой соёлой үдэрнүүд олон союзна республикануудай ниислэлнүүдтэ, ороной томо городуудта болохо байна гээд СССР-эй культурын министрэй орлогшо В. И. Попов мэдээсээ. һайндэрэй баярай нээлгын болоходо, СССР Союзай Ехэ театр соо МНР-эй дуу, хатарай ансамбль шадабаряа харуулха байна.

Совет-монгол хани барисаанай үдэшэнүүд, совет ба монгол уран зохёолшодой, композиторнуудай, артистнуудай уулзалганууд болохо юм. Монгол фильмүүдэй фестиваль үнгэргэгдэхэ, номуудай, искусствын зохёолнуудай выставкэнүүд эмхидхэгдэхэ.

Монголдо энэ жэлэй октябрьда эмхидхэгдэхэ совет соёлой үдэрнүүдтэ республикын ажалшад мүнөө бэлдэжэ байна гээд С. Сосорбарам хэлээ.

(ТАСС-ай корр).

„Луноход-1" һарын наймадахи үдэрэйнгөө программа дүүргэжэ эхилбэ

ЗАМБУУЛИНАЙ ХОЛЫН ХОЛБОО БАЙГУУЛХА ЦЕНТР. (ТАСС). Июниин 9-һөө 11 хүрэтэр үнгэргэгдэһэн холбооной сеанснуудай үедэ «Луноход-1» гэжэ самоходно аппарат һарын нюруу дээгүүр зүүн-хойшоо шэглэн дабшаһан байна. Энэ үе соо автомат лаборатори 700 шахуу метртэ ябаа.

һарын нюруугай телефотометрическэ панорама хүдэлмэриин үедэ луноход дээрэһээ дамжуулагдаа. Рентгеновскэ спектрометр хэрэглэгдэжэ, шорой шулуунуудай бии болодог химическэ гол зүйлнүүдэй замай хэдэн хубинуудта хэды шэнээн хэмжээтэй байһаниинь тодорхойлогдоо.

Июниин 12 ба 13-да наранай шаха дээрэһээ шахуу гэрэлтүүлжэ байһанһаа уламжалан, аппарат ябуулагдаагүй. Луноходой байһан газарай һарын шоройн химическэ бүридэл шэнжэлхэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдээ, оршон тойроной панорама буулган абтаа.

Июниин 14-нэй һүни «Луноход-1» гэжэ самоходно аппарат саашадаа ябажа ороо. Холбооной һүүлшын сеансын үедэ аппарат 200 гаран метртэ ябаа.

Луноходой бүхы оньһон түхеэрэлгэ һайнаар хүдэлнэ гэжэ замбуулинай холын холбоо байгуулха центртэ абтаһан телеметрическэ мэдээсэлнүүд лаблажа үгэнэ.

Дэлхэйе тойрон дабшадаг „Салют" гэжэ научна станци ниидэлгэеэ үргэлжэлүүлһээр

НИИДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ЖОЛООДОХО ЦЕНТР. (ТАСС). Дэлхэйе тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ залан жолоодогдодог научна станци июниин 13-да Москвагай сагаар 22 час 53 минутада дэлхэйе 108 дахин тойроод, Советскэ Союзай газар дээрэһээ радиогоор харагдахагүй зонодо ороо.

Космонавтнуудай бэе һайн, тэдэнэр ниидэлгын программые амжалтатайгаар дүүргэһээр.

«Салют» станцитай радио-холбоон тогтууритай һайнаар байгуулагдана.

Дэлхэйе тойрон дабшадаг ээлжээтэ хүдэлмэриин үдэртэ космонавтнууд олон шэнжэлэлгэнүүдые хэхэдээ, хэдэ хэдэн медико-биологическа, тусхайлбал, дэгдэн хөөрэдэг эрхэ байдалда зүрхэ-һудаһанай ямараар хүдэлдэг байһан тухай научна мэдээнүүдые абаха, бүридэлгые тодорхойлхо туршалгануудые хээ.

һАРЫН ШОРОЙЕ АНДАЛДАН АБАЛСАБА

СССР-эй Наукануудай академиин ба США-гай Аэронавтикын, замбуулинай дайдые шэнжэлэлгын талаар национальна управлениин хоорондо баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор газар дээрэ «Луна-16» гэжэ совет автомат станциин, «Аполлон-11», «Аполлон-12» гэжэ американ замбуулинай онгосонуудай һарын шорой андалдан абалсалга СССР-эй Наукануудай академиин Президиумдэ июниин 10-да болобо.

һарын шорой андалдан абалсалга, тэдэниие СССР-эй болон США-гай лабораторинуудта шэнжэлэлгэнүүдые сасуулан жэшэхэ арга олгохо байна. Хоёр ороной эрдэмтэд хадаа һарын нюрууган элдэб участогуудһаа асарагдаһан һарын шоройе шэнжэлхэ арга олгохо байна.

(ТАСС).

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

ГОЛ ФОНД БА ҮЙЛЭДБЭРИИН УРГАЛТА

Ойрын жэлнүүдтэ хүдөө ажахыда химиин зүйлнүүдые haйса хэрэглэдэг боложо, тариан, мал ажалай гол хүдэлмэриие оньhожоруулжа, газарай үрэжэл haйжаруулха мелиораци үргэнөөр хэжэ, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриие ашаг үрэ ехэтэй болгохо гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо бэшэгдэнхэй. Энээнэй үндэhөөр 1971—1975 онуудай турша хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгын жэлэй дунда зэргын хэмжээе урдахи табан жэлэйхидэ орходоо 22 процентээр дээшэлүүлхэ зорилго табигдана.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг үрэ ехэтэй, улам хүсэтэй болгохын тула hүүлэй жэлнүүдтэ гүрэнhөө нилээд ехэ мүнгэ зөөри нэмэжэ үгтөө, тэрэнэй ашаар колхоз, совхозуудта оньhожоруулга хэхэ, газар тариалангай үрэжэл haйжаруулха, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэхэ аргатай болоо. Хүдөө ажахын материально-техническэ баазань эрид бэхижээ. Тиигэжэ үнгэрhэн табан жэлдэ манай республикын колхозуудай гол фонд (зөөринь) урдахи табан жэлэйхидэ орходоо 36,4 процентээр ехэ болоо. Харин совхозуудай гол фонд бүришье ехээр, аяар 65,4 процентээр ургаа.

Энээнэй ашаар шэнэ табан жэлдэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ таарамжатай арга нүхэсэл бии болгогдоо. Мүн шэнэ табан жэлдэ хүдөөдэ үйлэдбэриин, ажаhуудалай, соёл гэгээрэлэй барилга бодхоохо, оньhон техникэ худалдажа абахын тула гүрэнэйл зүгhөө 77,6 миллиард түхэригэй мүнгэ зөөри hомологдохо гэжэ КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1970 он) Пленумэй шиидхэбэри дотор бэшэгдэнхэй.

Тиихэдээ колхоз, совхозуудһай улам хүсэтэй болохо, материально-техническэ баазань бүри haйжарха байна.

Энээнэй али тухай шухала удха шанартай байhаниие Мухар-Шэбэрэй аймагай хоёр колхозой жэшээ дээрэhээ харуулжа болоно.

Хэдэн жэлэй саада тээ эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозууд адууhа малайнгаа тоогоор, үйлэдбэриингөө, мүн гол фондынгоо хэмжээгээр адлирхуу байhан юм.

Үнгэрэгшэ табан жэл соо «Коммунизм» колхоз нүгөөдэ ажахыдаа орходоо гол фондоёо шэнэлхэ, нэмээхын тула горитойхон мүнгэ оруулаа. Жэшээнь. 1965 оной hүүлдэ тус колхозой гол фондынь бүхыдөө 1393 мянган түхэриг байгаа hаа, табан жэл үнгэрөөд байхада (нёдондо жэлэй эсэстэ) тэрэнь 2399 мянган түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али 72 процентээр ехэ болоо. Харин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 1965 оной hүүлдэ гол фондынь 1706 мянган түхэриг байгаа hаа, нёдондо жэлэй эсэстэ 2076 мянган түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али ойройдоол 22 процентээр ургаа.

Энэ үе соо «Коммунизм» колхозойнь эдлүүриин газарай 100 гектарта абажа үзэхэдэ, үйлэдбэриин гол фонд нилээд ехэ боложо, ажал хүдэлмэринь фондын талаар нилээд зэбсэгжэнги, haйса хангагданги болоhон байна.

Иигээд байхада, эдэ хоёр ажахын экономическа үрэ дүнгынь мүнөө ямар байнаб гээд хаража үзэе. (1970 оной дүн түхэригөөр харуулхада).

Колхозууд	Үйлэдбэриин гол фондые эдлүүриин газарай 100 гектарта хубаахада	Ажалай фондын талаар зэбсэгжэһэниинь	Эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ: Эдлүүриин газарай 100 га бүридэ	Үйлэдбэриин гол фондын 100 түхэриг бүридэ	Колхозник бүхэндэ
Ленинэй нэрэмжэтэ	14761	3745	12493	85	3169
«Коммунизм»	18946	5026	20274	107	5378

Энээн дээрэhээ харахада, «Коммунизм» колхозойнь ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилhэниинь эли болоно бшуу. Тус колхоздо үйлэдбэриинь гол фонд ажалда зүбөөр хэрэглэгдэнэ, фондынь ашаг үрэ ехээр үгэнэ гээшэ. Гадна энэ ажахы газар зүбөөр ашагладаг, бүхы ургамалнуудай үндэр баян ургаса хуряадаг гэжэ үнинэй мэдээжэ. Мүн тэрэнэйнь ашаар адуумалайнь ашаг шэмэ дээшэлээ.

Эдэ бүгэдын ашаар «Коммунизм» колхоз эдеэ хоолой бүхы зүйлнүүдые ехээр үйлэдбэрилнэ. Хэрбээ 1965 ондо эндэхид бүхыдөө 1380,1 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилhэн hаа, нёдондо 2382,2 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйл абаа гэхэ гү, али тэрэнээ 73 процентээр ехэ болгоо. Тиихэдэнь Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилгые энэ үе соо миил 26 процентээр дээшэлүүлээ.

Энээн дээрэhээ ямар тобшолол хэхэб гэхэдэ, «Коммунизм» колхоздо үйлэдбэриинь гол фондык ургалтада орходоо эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ hураггүй түргэн ургаа бшуу. Ондоогоор хэлэбэл, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхидо орходоо энэ ажахыда фондын ашаг үрэ үгэсэнь эрид ургаhан, харин эдеэ хоолой зүйл үйлэдбэрилгэдэ фондын багтасань (абтаhан продукциин единицэ бүридэ) үйлэдбэриин гол фондын хүртэсэ hурагүй бага болоо. Жэшээлбэл, «Коммунизм» колхоздо табан жэлэй саана продукцида фондынь хүртэсэ (багтаса) нэгэ түхэригтэ абахада 97 мүнгэн болодог hаа, нёдондо тэрэнь 93 мүнгэн хүрэтэрөө доошоо ороо. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо табан жэлэй саана продукци үйлэдбэрилгэдэ фондынь хүртэсэ 107 мүнгэн байгаа hаа, нёдондо тэрэнь бүри ехэ, 118 мүнгэнэй болоо.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо абтаhан продукцида фондын багтасань ехэ боложо байhаниие haйн гэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүри ехээр үйлэдбэрилдэг болохын тула мүнгэ зөөри үшөө нэмэжэ гаргашалха баатай болохо ха юм. Хэрбээ фондынь багтасын бага байгаа hаа, тиимэ юумэн болохогүй.

Иигээд байхадаа үнгэрэгшэ табан жэлдэ «Коммунизм» колхоз гол фонддоо мүнгэ зөөри горитой оруулжа, тэрэл газар дээрэhээ эдеэ хоолой зүйлнүүдые эрид ехээр үйлэдбэрилдэг болоо гээшэ. Тиихэдээ энэ ажахыда Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхидо орходоо үйлэдбэринь hурагүй ашаг ехэтэйгээр хүгжөөгдэнэ ха юм.

А. ДЕРИГЛАЗОВ,
Буряадай нийтын эрдэмэй институдай аспирант.

ЕХЭ hҮНЭЙ ЭЗЭД

Хүхы шубуунай донгодожо, хүхэ ногооной ургахада, сагаан эдеэн —ууреаг тараг, hү тоhон haба hүүлгаар дэлбэрхэ гэжэ урдань буряад зон хэлсэдэг гээшэ haаб даа.

Теэд мүнөөмнай зунай эхеэр гансахан хээрын ногоондо найдаад hүүбал, haнаhанда хүрэмэ ехэ hү haахань бэрхэтэй. Илангаяа энэ жэлдэ хабартаа хүйтэн, хуурай байжа, бэлшээриин ногоон биратай ургаагүй ха юм.

Тиимэhээ үхэр малаа адуулхынгаа хажуугаар, тэдэндээ үбhэ, силос, талха тарианай зүйл зүбөөр эдюулжэ, оролдосотой haйнаар haаhанай ашаар лэ мүнөө түрүү ажахынууд hү ехээр абана бшуу.

Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи гүүртын haалишад жэлэй эхинhээ хойшо таба hара соо үнеэн бүриhөө 911 килограмм hү haагаа. Тиихэдэ май hарада үнеэн бүриhөө 295 килограмм hүн haагдаа гэхэ гү ,али нёдондоной энэ hарынхитай сасуулбал, 84 килограммаар ехэ hүн haагдаа. Ондоогоор хэлэбэл, эндэхи аймагай ажахынуудай бүхы гүүртэ, фермэнүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ, партиин райком, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг хоёрдохи hараяа барижа ябана.

— Фермэдэмнай хамта 165 үнеэд харууhалагдана, жэлэй эхинhээ хойшо тэдэнэймнай 110-ниинь тугалланхай. Зунай hаранuудта hү ехээр haахын тула бүхы шадалаараа оролдонобди. Илангаяа РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй, мүн нютагай Соведүүдэй hунгалтын урда тээ социалис мүрысөөн улам эршэмтэйгээр дэлгэрэнхэй,— гэжэ фермые даагша В. Абидуева хөөрэнэ.

Энэ фермэдэ ажалша бэрхэ, гансахан колхоздоо бэшэ, бүхы аймаг соогоо суутай haалишад олон. Арбаад жэлдэ хүдэлhэн, ходо hү ехээр haадаг суутай Зи... Содномовае тэдэнэй дундаhаа ... лэнгүй үнгэрхэ аргагүй. Энэ ... лишан үнгэрhэн таба hарада ... бүриhөө 1216 килограмм hү ... гаа.

Мүн хэдэн жэлдэ hү haал... аймагай чемпионой нэрэ зэр... хүртэhэн түрүү haалишан Пу... Жамсаранова баhал мүнөө ... hарада үнеэн бүриhөө 1200 гр... килограмм hү haажа, мүрысө... манлайда ябаhаар. haяшаг Пу... Банзаракцаевна үнгэрэгшэ та... жэлдэ эрхимээр хүдэлhэнэй т... «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орде... шагнагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: haалишад З. С... номова, П. Жамсаранова.

К. ГАБАЕВАЙ фототекс...

ОРЕНБУРГЫН ОБЛАСТЬ. ОБЛАСТИИН ЗҮҮН ЗҮГЭЙ РАЙОНУУДАЙ МЕХАНИЗАТОРНУУД ОЛОН ЖЭЛЭЙ НОГОО, МҮН КУКУРУЗА ТАРИЖА ЭХИЛБЭ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ГАЙ» ГЭЖЭ СОВХОЗОЙ МЕХАНИЗАТОРНУУД ОЛОН ЖЭЛЭЙ НОГОО ТАРИНА.

ТАСС-ай фотохронико.

Партийна хронико

СОВЕДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ЗҮБШЭГДЭБ...

КПСС-эй Хэжэнгын райкомой бюрогой заседани дээрэ ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй хүдэлмэри тухай хөөрэлдөөн болобо.

Хэжэнгын сомоной Соведэй хүдэлмэри hүүлэй үедэ нилээд haйжараа. Нийтэ-эмхидхэлэй хүдэлмэри эли бодо haйнаар ябуулагдана. Сомоной Соведэй сесси саг соогоо зарлагдажа, нютагай хүн зоной ажабайдалай, ажахын шухала шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ. Мүн сомоной Соведэй депутадууд Раднаев, Бальжиров, Дариева гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг социалис журам сахилгын, хүдөө ажахын, нийтын гурим сахилгын саг үргэлжын комиссинууд хүдэлмэреэ яhала haйнаар табинхай.

Иимэ haйшаалта дүнгүүдые КПСС-эй райкомой бюро онсо тэмдэглэхэ зуураа, Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй ажал ябуулгадахи дутуу дунданууд тушаа тогтон хэлсэбэ. Жэшээлэн хэлэбэл, сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитет хадаа баталан абаhан шиидхэбэринүүдээ гүйсэд haйнаар бэелүү... гүй. Тиимэhээ ажахын гү, али... лой талаар сессиин хара... олохон хэмжээнүүд миин са... дээрэ нэрлэгдээд лэ үлэшэнэ. ... далдаа наймаанай, медицины... культурно-ажаhуудалай та... ажалшадай эрилтэнүүд үшөөл... сэд хангагданагүй. Эдэ бүхы... туу дунданууда усадхажа, ... мэреэ эрид haйжаруулхыень ... тиин райкомой бюро сомоной ... ведэй гүйсэдхэхэ комитедые ... галба.

Р. ЦЫМПИЛОВ...

СОЁЛОЙ ХҮДЭЛМЭРИ ЭРИД hАЙЖАРУУЛА...

РСФСР-эй культурын министерствын үүсхэлээр мүнөө үеын клубай хүдэлмэриие haйжаруулха асуудалаар тусхай зональна научно-практическа зүблөөн Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдай байшан соо мүнөөдэр үглөөнэй 10 сагта эхилхэнь. Зүблөөн 3 үдэр үргэлжэлхэ юм.

Зүблөөнэй хүдэлмэридэ Яхадhаа, Шэтэhээ, Амарай областьhоо ерэ... айлшад хабаадаха.

Энэ зүблөөе угтуулан, Д. Б. Ша... ровай статья доро толилнобди.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон совет хүнүүд мүнөө үедэ юhэдэхи табан жэлэй түсэб бэелүүлхын хойноhоо шармайн оролдожо байна. Бүхы орон доторнай социалис мүрысөөн үдэрhөө үдэртэ улам үргэнөөр дэлгэрнэ.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүд болон материалнуудые олониитэ ажалшад угаа ехэ анхаралтайгаар шудалха зуураа, тэндэ хараалагдаhан зорилгонуудые яажа бэелүүлхэ тухай, ажал хүдэлмэриингөө амжалта, дабшаса, дэлисэ тухай бодомжолон шэбшэнэ.

Партиин съездын хараалhанай ёhoop, мүн лэ соёл сурталай хүдэлмэриин үүргэ, удха шанар улам дээшэлнэ. Теэдшье согет хүнүүдэй морально-политическэ шанар шэнжэ манай ажабайдалай бүхы социалис үндэhэ hүүри дээрэ, мүн общество доторхи хэрэгүүдэй бүхы амжалта, ябаса дээрэ тулгалан бүридэнэ гэбэшье нэн түрүүн бүхы организацинуудай бодото шэглэлтэй, оролдосотой шударгы соёл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри дээрэ тулгалан бүридэнэ гэжэ партиин XXIV съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй хэhэн тоосоото элидхэл соо онсо заагдаа hэм шуу.

Партийна организацинуудай үмэнэhөө олониитэ ажалшан арадта үзэл сурталай нүлөө үргэдхэхэ хэрэгтэ соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд (клубууд, соёлой байшан, библиотекэ, музей, парк, улаан булан гэхэ мэтэ) шухала үүргэ бэелүүлхэ байна.

Эгээл мүнөө, партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй, юhэдэхи табан жэлэй Директивэнүүдэй бодотоор бэелүүлэгдэжэ байhан үедэ соёлой хүдэлмэрилэгшэ бүхэн тон харюусалгатай шалгалта барижа эхилбэ. Тиихэдээ политическэ болбосоролойнгоо, мэргэжэл шадабариингаа хэмжээ элирхэйлхэнь гээшэ ааб даа.

Мүнөө үедэ Буряадай республика дотор 600 гаран клуб тоологдожо, тэндэ 1000 тухай мэргэжэлтэд ажаллажа байха юм. Тэдэнэй олонхидынь КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри болон материалнуудые хүн зондо ойлгуулжа байнхай. Промышленность болон хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые нэбтэрүүлнэ. Лекци, элидхэлнүүдые, тематическа үдэшэнүүдые үнгэргэнэ. Энээнтэй нэгэн доро ажалшадые хүмүүжүүлхэ, уран haйханай бүлгэмүүдые хүгжөөхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Энээн тухайнь түбэй журналнуудта hонирхолтой, дэлгэрэнгы статьянууд толилогдонхой. Жэшээнь, «Соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэри» гэhэн журнал соо «Ажал хүдэлмэреэ хайшан гээд түсэблэхэб» гэhэн статья хэблэгдээ. Авторынь—Кабанскын аймгүйсэдкомой соёлой таhагые даагша Л. И. Рюмкина нилээд hонирхолтой жэшээ, баримтануудые дурдаа.

1970 ондо бии байhан библиотекэнүүдhээ гадна, нүүдэл библиотекэнүүд олоор эмхидхэгдэhэн, 2400 тоодо хүргэгдэhэн байха юм.

Соёлой бүхы эмхи зургаанууд В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлдэ ажал хүдэлмэреэ эли бодо haйжаруулаа, шэнэ hонин онол арганууды хэрэглээ. Эдэнээ КПСС-эй XXIV съездэ бэлэдхэхэ үедэ улам саашань хүгжөөжэ шадаа. Тусхайлбал, «Түрэл партидаа элидхэнэбди», «Съездhээ съезд хүрэтэр» болон бусад темэнүүдээр hонирхолтой үдэшэнүүд, аман журналнууд хаа хаанагүй үнгэргэгдөө. Мүн «Хүдөө ажахын ээлжээтэ зорилгонууд», «КПСС-эй XXIV съездые эрхим haйнаар угтая», «Буряад орон —табан жэл соо» болон бусад темэнүүдээр хүнэй сэдьхэл татаhан стендүүд эмхидхэгдэhэн, табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүд тухай номуудай выставкэнүүд хэгдэhэн, олохон хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэhэн байна. Гадна соёлой хүдэлмэрилэгшэд энэ үедэ үйлэдбэриин участогуудые, цех, полевой стан, фермэ, гүүртэнүүдые уран гоёор шэмэглээ, тэндэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолхо хэрэгтэ хабаадалсаа, олохон «Ханын hонин», «Дайшалхы хуудаhанuудые» гаргалсаа. Гансахан 1970 оной турша дотор клуб, соёлой байшан, библиотекэнүүдтэ 4475 тематическа үдэшэнүүд, 7134 концерт үнгэргэгдэhэн, арбаад мянган лекци уншагдаhан. Энэнь урда жэлэйхиhээ нилээд олон. Клубай хүдэлмэриие иимэ эдэбхитэй болгохо хэрэгтэ уран haйханай бүлгэмүүдэй харалганууд нилээд ехэ туhа хүргөө.

Республика дотор—аймагай түбүүдтэ болон ажахынуудта «Колхоз, совхозуудай соёлой үдэрнүүд» илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Загарайн, Баргажанай аймагуудта удха түгэс, hонирхолтойгоор үнгэргэгдөө. Тус үдэрнүүдые угтуулан, тосхон, hүүрин газарнууд болбосон түхэлтэй болгогдоо.

Эдэ хэмжээнүүд аймагуудай соёлой ажабайдалда ехэхэн ушар үйлэ болохоhоо гадна, хүдэлмэришэн анги, колхозно тариашадай эбдэршэгүй нэгэдэлэй haйндэр болоhон, хүдөө нютагуудта соёл гэгээрэлэй ажал хүдэлмэриие саашадань haйжаруулха хэрэгтэ ехэ туhа нүлөө үзүүлhэн байна.

Тэрэшэлэн хүдөө аймагуудта «Искусство ба литературын үдэрнүүд» үнгэргэгдэжэ, тэндэ артистнууд, композиторнууд, уран зураашад, уран зохёолшод нилээд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тэдэнэр колхоз, совхозуудай фермэ болон поли дээрэ хүдэлжэ байгшадтай уулзаhан, колхоз, совхозуудай экономико болон культуратай танилсаhан байха юм.

Хүдөөгэй соёлой-ажаhуудалай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые улам haйнаар хангаха тухай Хориин аймагай Ониноборск тосхоной интеллигенци үүсхэл гаргажа, энэнь бүхы республика дотор халуунаар дэмжэгдээ, малшадай ажаhуудалай, элүүрые хамгаалгын, соёлой, худалдаа наймаанай талаар эрилтэ хэрэглэмжэнүүд нэгэн доро хангагдадаг болоо.

Гадна партиин съездын урда тээ арадай уран бэлигтэнэй республиканска фестиваль, конкурс эмхидхэгдээ. Тэрээндэ хүгжэмшэд, дуушад, хатаршад, уран гоёор уншагшад, арадай театрай коллективүүд, кинофильм буулгагшад, уран зураашад болон бусад хүнүүд олоор элсүүлэгдээ. Иимэ фестиваль, харалга, конкурснуудта уран haйханай 2500 бүлгэмүүдhээ 47 мянган хүн хабаадалсаhан, бэлиг шадабаряа харуулhан байна. Иимэ хэмжээнүүд Сэлэнгын, Бэшүүрэй, Ахын, Кабанскын болон бусад олохон аймагуудта илангаяа эмхитэйгээр бэелүүлэгдээ. Тиихэдээ Сэлэнгын аймагай «Сэлэнгэ» гэжэ арадай ансамбль, ЛВРЗ-гэй Соёлой ордоной эрэшүүлэй хоор, мяха-консервын комбинадай соёлой байшангай, Бэшүүрэй аймагай соёлой байшангай хатаршад, Улаан-Үдын авиационно заводой духовой оркестр болон бусад олохон коллективүүд онсо шалгараа hэн.

Гэбэшье клубуудай ажал хүдэлмэридэ горитойхон дутуу дунданууд бии байhаар. Энэнь юуб гэхэдэ, зарим соёлой хүдэлмэрилэгшэд хангалтагүй зүйлнүүдээр программаяа бүридүүлээд, ёho дүүргээд орхижорхидог. Баhа колхоз, совхозой гү, али предприятиин ажабайдалые, зорилгые хараада абахагүй ушарнууд тохёолдоно. Энэ хадаа нэн түрүүн мэргэжэлтэдэй дутамаг дээрэhээ, олохон клуб болон соёлой байшангуудай түхеэрэлгэ муутай дээрэhээ, партийна, профсоюзай ба комсомолой организацинуудай зүгhөө хүтэлбэриин дутамагаар үзүүлэгдэдэг дээрэhээ болоно гээшэ ха. Энээниие саашадаа хараада абаха шухала.

Партиин XXIV съездэ бэлэдхэлэй үедэ библиотекын хүдэлмэри эли бодо haйжараа. Манай республика дотор дүн хамта 546 библиотекэ тоологдоно. Тэдэнэр илангаяа Хориин, Хойто-Байгалай, Зэдын айма... haйнаар хүдэлнэд. Үнгэрhэн ... бүхы дээрээ уншагшадай тоо эр... шороо. Партиин XXIV съезды... тээ бүхы аймагуудта «Альбом-... тэнүүд» үнгэргэгдэжэ, библиот... нүүд ажал хүдэлмэриингөө ... шэл, шэнэ онол арганууды а... абалсаhан байна. Гадна В. И. ... нэй «Совет засагай ээлжээтэ з... нууд», «Агуу ехэ үүсхэл», ... шуулай бүлгэмүүдэй зорилг... «Мүрысөө хайшан гээд эмхи... гэhэн номуудаар уншагшадай ... ренцинүүд хаа хаанагүй эм... дээ. Библиотекэнүүднай нютаг... гайнгаа коммунистнууд, ком... шууд болон партийнабэшэ ху... эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүл... рэгтэнь яhала туhалжа байд... Мүн холын гүүртэ болон отар... та нүүдэл библиотекэнүүд ... хэгдээ.

Гэбэшье зарим библиотек... ажабайдалhаа таhарангяар ху... хүн зоной эрилтые хүсэд ... хангадаг байhаар. Эдэ дутагда... үндэhөөрнь усадхаха шухала.

Республика доторнай гүрэн... арадай 15, hургуулиин 80... хүдэлнэ. Тэдэнэр мүн лэ хүн... коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ... тэ хабаадалсана. Музейн хүд... лэгшэд нүхэд Кожевин В. Б. ... менск), Дамбаев Г. Э. (Бар... Сампилов Ж. Д. (Үльдэргэ) ... гаяа ехэ үүсхэл гаргажа, ор... тойгоор ажалланад.

Соёл гэгээрэлэй ажал хүдэл... талаар туйлагдаhан амжалта ... тэнүүдые тоолохо гэбэл, ... олон. Эдэнээ улам саашадань ... жэ, хүн зоной сэдьхэл бодолой... тые улам haйнаар хангаха ... болгогдоно.

Соёл сурталай ажал хүдэл... шангадхаха тухай КПСС-эй ... съездын шиидхэбэри болон ма... нууд дотор онсолон заагд... Тэрээниие эшэ үндэhэн болгож... дэлхэ, КПСС-эй XXIV съездын ... хэбэринүүдые нэбтэрүүлхэ, ... табан жэлэй зорилгонуудые б... хэ хэрэгтэ бодотоор туhалха ... соёл гэгээрэлэй эмхи зургаан, ... мэрилэгшэ бүхэнэй дайшалхы з... рилгонь болоно.

Д. ШАГДУР...
КПСС-эй Буряадай обко... пропаганда, агитациин таhа... даагшын орлогшо, түү... эрдэмэй канди...

АЖАЛША ХҮН ХҮНДЭТЭЙ

Арбан дүрбэн жэлэй саада тээ эдирхэн залуу наhандаа анха түрүүшынхеэ haалишан боложо ошоходонь; эхэнь Мария басагандаа иигэжэ захяа hэн:

— Басагамни, иигээд лэ олоной дунда ябажа, ажал хэхэшни гээшэ. Хаанашье ябахадаа аха нүхэдэйнгөө hургаал, үгэ дуулажа, эбтэй haйн ябаарай. Нүхэдэйнгөө аша туhаар лэ хүн ямаршье ажалда газардахагүй. Ажалай амта танижа абатаршни хүшэр лэ байха. Ажалhаа айха, залхууреха, сухариха хэрэггүй. Ажалша хүн арад зондоо хүндэтэй юм.

Эхынгээ эдэ үгэнүүдэй зүб байhые Мария Шагдурова түрүүшынгээ үдэрhөө ойлгоо hэн. Малшадай ажалай хүшэр бэрхые өөр дээрээ мэдэрээ. Тэрэ үедэ колхоздонь haалишадта нилээд хүшэр haаб даа. Мүнөөнэйхидэл адляар үбhэ, түлеэень газаань зөөжэрхидэг машина, тракторшье малшадта байгаагүй. Малшад хамаг ажалаа улаан гараараал хэдэг бэлэй.

Үбэлэй хүйтэн жабарта газаа үнеэдээ haахадань, гарайнь хургад бээрэжэ, хүсэд хүдэлхэеэ болишохо. Аса үбhэндэ диилдээд шарга дээрээ унашахашье ушар болохо. Тулатараа эсэшэхэ. Тиибэшье Мария ажалhаа сухаряагүй. Дүй дүршэлөөр баян haалишад эгэшэ дүүнэр Цырен, Ринчин Тубановатанай анхарал оролдолго, туhаламжаар малшанай хүнэрхэн мэргэжэлдэ hуражал ябаа. Түрүүшынгээ жэл тэрэ даажа абаhан 25 үнеэдhээ 23 тугал абажа, бараниень бүрин бүтэн түлжүүлжэ амжаа. Эхынгээ захиhан захяае haнажа ябаhанайнгаа, аха нүхэдэйнгөө hургаал хүндэлжэ, ажалдаа оролдосотойгоор хандадаг байhанайнгаа ашаар лэ тэрэ иимэ амжалта туйлаа бшуу.

Мария түрүүшынгээ амжалтаар урмашан, улам эршэтэйгээр ажаллажа, ахамад haалишадайнгаа дүй дүршэл ханамжа ехэтэйгээр халан абажа оробо. Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн, хабарай хагсуу сагууд хойно хойноhоо hубарилдан үнгэржэл байба. Мария Шагдурова өөрынгөө харюусалгата ажалда жэшээтэ haйнаар хандажа, ходоодоол амжалта туйлажа шададаг байна. Эрхим ажалайнгаа түлөө Мария Шагдурова колхозойнгоо правлениин болон партийна организациин зүгhөө нэгэнтэ бэшэ haйшаал магтаалда хүртэдэг, үнэтэ шангуудые абадаг hэн.

• • •

hүүлэй жэлнүүдтэ Мария Шагдурова өөрынгөө нүхэр Ламажаб Дылыковтэй буруу, хашарагуудые харадаг болонхой.

1968 ондо колхозойнь мяханай мал үсхэбэрилдэг шэглэлтэй совхоз болгогдоходо, үхэрнүүдые шахан таргалуулха, гүрэндэ тушааха гээшэ гол шухала ажал болоо ха юм. Энээниие бодотоор ойлгоhон Мария Шагдурова нүхэртээ хоюулан үхэрнүүдые шахан таргалуулха хүдэлмэридэ бүхы дүй дүршэлөө элсүүлэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, Далахайнгаа совхозой олзо доходой ургалтада өөhэдынгөө хубитые оруулалсажа эхилээ. Жэшээнь тэдэнэр түрүүшын жэлдэ, 1969 ондо харууhалжа байhан 140 хашарагуудайнгаа тус бүриин амидын шэгнүүрые сүүдхэдээ 930 граммаар нэмээжэ, эрхим шанартай мяха гүрэндэ тушааhан байна. Зун, намарай үедэ ямаршье нэмэлтэ тэжээл эдюулэнгүй, үхэрнүүдээ гансал бэлшээридэ ябуулдаг, хашараг бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ 930 грамм хүрэтэр нэмэхэ гээшэ даншье хүнгэн хэрэг бэшэ.

— Яагаад иимэ амжалта туйлажа шаданат? — гэжэ тэдэнтэй уулзахадаа, асуубаб:

— Харюусалгата ажалдаа эзэн ёhoop лэ хандаха хэрэгтэй. Тиигэбэл ямаршье ажал урагшатай байдаг,— гэжэ Мария Шагдурова тобшохоноор хөөрэнэ.

Ламажаб Дылыков нүхэрэйнгөө хөөрөөе дэмжэн:

— Ажал хүдэлмэримнай урагшатай байhай гэжэ haнабал, үнэн зүрхэ сэдьхэлээ, арга шадабаряа гарган ажаллаха хэрэгтэй, — гэнэ.

• • •

Май hарын нэгэ үдэр Далахайн совхозой главна ветврач Бато Очирович Цыренов тэдээнэйдэ ерээд, иигэжэ баяртайгаар хэлэбэ.

— Мария Лубсановна, таниис халуунаар амаршалнаб? — гээд гараа hарбайгаадхина.

Юундэ тэрэниие амаршалжа байhыень ойлгоогүй, Мария ехэл гайхангяар гараа үгэхэ зуураа, асууна:

— Бато, юуп болоод гэнтэ намайе амаршалха болобош?

— Ветврач урдаhаань уриханаар энеэбхилжэ:

— Бэрхэ малшан байhанайтнай түлөө, ажалдаа шалгаржа, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаhантайтнай дашарамдуулан амаршалнаб! — гэбэ.

— Үгы, би баhа юуш ойлгоногүйлби,—гэжэ Ламажаб Дылыков ветеринарта хандаба.—Бато, мүртэйгөөр мандаа ойлгуулжа үгэлши. Яахадаа ганса hамгым амаршалба гээшэбши.

Бато Цыренов баhал Ламажаб Дылыковэй гар барижа:

— Танииешье амаршалнаб! Ажалша бэрхэ нүхэртэй байhандатнай амаршалнаб! — гээд, сүүмхэ сооhоо «Буряад үнэн» газетын нэгэ номер гаргажа, «Хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ, мүн наймадахи табан жэлэй турша соо гүрэндэ мал ажалай продукци худалдаха түсэб дүүргэлгэдэ амжалтатай байhанайнь түлөө» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1971 оной апрелиин 8-най Указаар орден, медальнуудаар шагнагдаhан малшад, тариашадай нэрэнүүдые уншажа оробо.

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаhан хүнүүдэй тоодо өөрынгөө нэрые дуулахадаа, Мария Шагдурова иимэ хайрада хүртэхэб гэжэ огто хүлеэгээгүй ябаhандаа юм гү, али баярлаhандаа гү, түрүүшээр бахардан тээлмэрдэшэбэ.

Ветврач Бато Цыренов гартахи газетээ Ламажаб Дылыковтэ дамжуулба:

— Мүнөө ойлгобо гүт, юундэ нүхэрыетнай амаршалhыем? —гэбэ.

Ламажаб Дылыков газетыень харасагаажа, бусадай дунда hамганайнгаа нэрэ олоходоо:

— Нээрээл, Маруся, энэ харыш! —гэжэ нүхэртөө газетээ үгэбэ...

Мүнөө Мария Шагдурова «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден энгэртээ зүүнхэй.

Орден абаад байхадаа, тэрэ олон бодолнуудта эзэлэгдээ hэн. Номой хуудаhануудай ирагдаhандал ажабайдалынь нюдэнэйнь урдуур аржын үнгэрхэдэл гэжэ байба. Саhата шуургандашье, хура бороодошье үхэр малай хойноhоо дахажа ябадагаа haнана. Хүүгэдые түрэhэнэйнгөө hүүлээр хүсэд амаранашьегүй ажалдаа тэгүүлдэг байhанаа ойндоо оруулна. Үгы даа, haнажа үзэхэдэнь, тиимэшье муугаар хүдэлөөгүй байна. Ажалдаа бүхы оролдолго хүсэеэ гаргажа, үнэн haналаа табин, эрид сэхэ ябадагаа мэдэнэ. «Ажалша хүн арад зондоо хүндэтэй ябадаг» гэжэ анха түрүүн эхынгээ хэлэhэн үгэнүүдэй үнэн зүб байhые Мария Шагдурова дахинаа мэдэрбэ. Гүрэн түрынгөө үндэр хайрада хүртэхэдөө, ажалдаа улам оролдосотой харюусалгатайгаар хандажа, үшөөл ехэ амжалта туйлаха ёhотойб гэжэ сэдьхэбэ.

Мария Шагдурова нүхэртэеэ үнгэрэгшэ жэлэй намар тушаажа абаhан 142 толгой буруудаа бүрин бүтэн үбэлжүүлээд, Харганатын-Эхин гэжэ газарта зуhахаяа гаранхай. Тэдэнэр зун, намарай бэлшээриин хаhа соо үхэр бүхэниие дунда зэргээр 300 килограммhаа доошо бэшэ шэгнүүртэй болгожо тобиржуулха зорилготой.

Юhэдэхи табан жэлэй түсэбтэ өөhэдынгөө хубитые оруулхын тула урдаа табиhан зорилгонуудаа ябашье бэелүүлхэ байхабди гэжэ Мария Шагдурова мэдүүлнэ.

Ф. ЦЫРЕНЖАПОВ.
Захааминай аймаг.

БҮХЭ ЯҺАТАНАЙ НЭГЭН

Очерк

Колхознигуудай бүхэсоюзна съездын урда тээ Яруунын аймагай гурбан колхозой түлөөлэгшэнэрэй суглаан болож байгаа hэн. Элидхэлэй hүүлээр үгэ хэлэхээр бэшүүүлhэн нүхэд барандаа ендэртэ гаража, хэлэхэ юумэеэ хэлэжэ дүүргэбэ. Суглаанай түрүүлэгшэ hууриhaa яаралгүй бодожо, зал руу хараад:

— Бэшүүлhэн хүнүүд булта хэлэбэл даа. Үгэ хэлэхэ дуратай хүн үшөө бии гү? — гэбэ. Зал соо анирггүй байдал тогтобо.

— Хүрөө бэшэ гү даа,— гэжэ хэншьеб ама гараба.

— Юун хүрөө гэжэ? Байзагты, би хоёр-гурбан үгэ хэлэhүү, —гээд түрүүлэгшын хүсэд зүбшөөжэ үрдеэшьегүй байтар, нэгэ наhалигай эхэнэр hуурихаа бодоод, ендэр тээшэ шумууханаар гэшхэлшэбэ. Ендэртэ ерэмсээрээ, президиумдэ hууhан хүнүүд тээшэ милагад гэжэ нэгэ харажархёод, зал руу шэртэжэ:

— Иимэ нэгэдэмэл суглаан Яруунын колхозуудай түүхэдэ түрүүшынхеэ болож байна гээшэ ха. Энэ хадаа ехэ дэмбэрэлтэ ушар гэхэ байнаб. Хэр угhaa хойшо хүршэ hуудаг, олонхимнай бэе бэеэ танiха зон байхабди. Мүнөө аймаг соогоо оройдоол гурбан колхоз үлөө гээшэ. Газар уhамнайшье адлирхуу. Тиимэhээ хамтаараа хэлсэхэ, зүбшэхэ юумэн байха аабза. Иигэжэ суглаагаа яаража дүүргэhэнэй хэрэггүй гэжэ hананаб,— гээд, үнөөхи эхэнэр өөрынгөө колхоздо ушардаг дутуу дунда юумэнүүдые дурдаад, хайшан гээ haa, ниитынгээ ажалые үшөө саашань hайжаруулха тухай hанамжалжа ябаhанаа хэлэбэ.

Ульдэргын сомоной «Коммунизм» колхозhоо ерэhэн залуу түлөөлэгшэдэй дунда шэбэнэлдээн эхилбэ:

— Энэмнай хэн бэ? «Дружбын гү?»

— Бэшэ юм ааб даа. «Победын». Согтын эжы ха юм.

— Согтын?

— Тиимэ. Дашиева Балжит гээшэ. «Победээрхин» Улаан Балжит гэдэг. Энэшни Эгэтын-Адагта түрүүшын комсомолшуудай нэгэн байгаа юм. Бадма Дамдиновай «Гурбан голой бэлшэртэ» гэжэ ном соо тиигэжэ бэшээтэй,—гэжэ нэгэ басаган шэбэнэжэ байжа нүгөөдүүлээ хөөрөөдхибэ. Тэрэ hамбаандань Балжит Дашиевна үгэдөө халлашоод, дуугаа улам шангадхан, ниитынгээ ажахые хүгжөөхэ зорилго тухай ямаршье мэргэжэлтэhээ дээрээр хэлэжэ байгаа hэн.

...Би өөрөө пенсидэ гаранхай хүнби. Тиигээшье haa, хүл дээрэ ябаа хадаа гараа hугсараад, hууха аргамни үты байгаа юм, сэхыень хэлэхэдэ, багша Ленинэй зуун жэлэй ойе ажал дээрэ ябаад угтаха гэжэ hалиржал ябана гээшэб. Бэшэшье олон юу хэлэхэбиб даа,— гээд Балжит хүгшэн ендэрhээ буутаа бэлэй.

Тэрэ гэhээршье хоёр жэл үнгэршэбэ ха. Үдэ мүрэн нилээн ехэ уhaaя Сэлэнгэдээ урадхуулжа «тушаагаа» юм бэзэ.

Нёдондо Балжит хүгшэн колхозойнгоо правленидэ ерэжэ:

— Битнайшье hүрэг дааха шадални бууряа даа. Ондоо хүндэ хонидоо тушаахаар болобо хаб,—гээ hэн.

— Ёhoорхон лэ хонишомнай байгаат даа. Теэд хайшан гэхэб: Тушаахал болоо гүбта даа. Зуунhaa зуун табан хурьга абахаб гэhэн уялгаяашье дүүргэжэ шадаат,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Дымбрылов хэлэбэ.—Хуулита амаралтадаа гараhан хүниие хүдэлэгты гэжэ баалаха бэшэ гүбди даа.

—Дамби-Нима Базарович, hайнта даа. Теэд Улаан Бальжидтнай тархяа сайнхайшье haa, үшөөл шагайдаа шандааhатайхан аабзаб даа. Ленинэй ойн баярай медаль намда гүрэн дэмы зүүлгээгүй байха. Би хойшолонгүйгөөр хониноо гарахагүйб, яагааш hаатнай. Хонидыем ондоо залуу хүндэ даалгагты. Би туhамаршаниинь болуужам. Дүршэлни хэзээшье хүндэ хэрэгтэй байха бэшэ гү даа,—гэжэ Балжит Дашиевна мэдүүлээ hэн.

...Хабарай дулаахан үдэр игаажа, Хангира нютагай наруули газарта ургы hалбаржа, зүлгын үзүүр бултайжа эхилбэ. Эгээл энэ үедэ хадын ташаланда бэлшэжэ ябаhан хонид ургын hалхи дахан гүйлдэнэ.

— Холой! Холой!—гэжэ ябаад Балжит Дашиевна гүйхэ тоөной хонидойнгоо урда оробо. «Морёо табижархёод ябагаар ябахым үхэдэлшье баалана гээшэб? Харин хүлөө үбдэдэг бэшэ хадаа амар хүгшэн гээшэ гүб» гэжэ Балжит hанажа ябаад, хонидоо тогтообо.

Жара хүрэхэ болотороо яhала гомдолгүйгөөр hалирагдаа юм аабза. Мүнөөшье хони дахажа ябахые хүн баалаа бэшэ. Теэд хаража байhан ажалайнгаа урданайхиhaa дутуушаг байхадань, сэдьхэл зобогдохол юм ха даа. Оройдоо дүршэлгүй зондо дэмы этигэгдээ гээшэ гү? Үшөө нэгэ жэл өөрөө даагаад hалираа haa, урданайнгаа шанар алдагдахашьегүй байгаа аалам. Балжит Дашиевна хонидоо ээрэжэ ябахадаа, элдэб бодол толгой соогоо мухарюулха юм. Анха түрүүн хамтын ажалай гэшүүн болоhоноо hанана.

...Арбан гурбан үрхэтэ айл «Үнэн ажал» гэжэ хүдөө ажахын артель боложо нэгэдээд, ниилүүлhэн малдаа үбhэ сабшажа, улаан гараараа шахуу таряа тарижа ябахадаа, ямар хүхюутэйгээр, эбтэй журамтайгаар хүдэлэгдэдэг гээшэ hэм? Арбан гурбан үрхэтэ айлай тоодо эдир комсомол Балжит басаган ябаа. О даа, тиихэдэш хоолой гээшэ ханхинама, хүл гээшэ хүнгэн, үүлэндэ хүрэтэр дэбхэрмэ хүнгэн ябагдаа hааб даа. Удаань адуу малаа олоор үдхэжэ, одоо хүхинэтэрөө хүгжэжэ байха үедэ... дайн эхилээ hэн.

Залуу ябаhанаа hанахадаа, Балжит хүгшэнэй шарай досооhоо гэрэлтэхэдэл гээд, хүн ябанагүй аа гү гэжэ иишэ тиишээ хараашалhан бэеэрээ, дайнай үедэ дуулалдадаг байhан нэгэ дуу дуулана:

Улаахан товарняк
хуугайлhaap
Улаанхан үдэhээ баруулба.
Уршагта дайсанаа
даражархёод,
Ушарсам бусажа ерээрэй
даа...

Дайнай үедэ ганса hамгад, үбгэд, хүгшэд, арбаад гаратайхан үхибүүд үлэшоод, шүрбэhэ утаhанайнгаа hунатар шахуу хүдэлжэ ябахадаа, Илалтын үдэр хэзээшье мандаха гэhэн найдал эльгэ зүрхэндөө бөөмэйлжэ, нэгэшье дахин дорьбоо таhардаггүй бэлэй. Баруун дайнай гал дүлэн соогуур үрөөhэн гаргүй болоод нүхэрэйнгөө бусахада, амиды бусаhаниинь болоо даа гэжэ Балжит баярлаа бэлэй. Тэрэ гэhээр хори гаран жэлдэ сугтаа мал дээрэ ябаа, ехэнхинь хони хараа.

— Гурбан үхибүү хүл дээрэнь гаргаа хүм. Буда хүбүүмни — инженер. Бадма-Ханда басагамни мединститутда hурана. Согтомни, эжын эрхэ монсуудай, hая армиhaa ерээд, үшөө мэргэжэл олоодүй ябана. Эрэ хүн гээшэ ааб даа, газардаха hэн гү даа,—гэжэ Балжит хүгшэн хүхюугээр хөөрэдэг.

Ямаршье сагта хүхюу зангаа табидаггүй, ажалайнгаа асуудалаар ноёдоошье хяа торгоохоёо ядадаггүй энэ хүгшэниие харахадаа, урданай бүхэ яhатанай, бүхэриг бэетэнэй нэгэн лэ даа гэжэ хэлэхэ дуран хүрэдэг юм.

Ц. ДОНДОГОЙ.

ЧССР. Урда Моравиин Брно хотодо дүтэхэнэ дэлхэй дээрэхи томо газопроводой Чехословакиин участогай барилга эхилбэ. Энэ газопровод Советскэ Союзhaa эхилээд, ЧССР-эй газар дайда дээгүүр гаража, ГДР болон Баруун Европын бусад оронуудта хүрэхэ юм. Тэрэнэй барилга 1973 ондо дүүргэгдэхээр хараалагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Плыностав» гэжэ барилгын нэгэдэлэй гагнууршан Ф. Петраш ажалдаа.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

Польшо

ВАРШАВА. Социалис оронуудай [драм]атургнуудай зохёолнуудые ха[р]уулха бүхэпольшын фестиваль [...]бэ. Арадай засагта Польшын [...]ы театрнууд аха дүү оронуудта [...]өгдоhон зүжэгүүдые репер[ту]артаа оруулаа. Эдэнь ехэ, бага [те]атрнуудай сценэнүүд дээрэ хахад [жэ]лэй турша соо харуулагдаха [...]. Энэ фестиваль намарай hүүл[...]шэ Катовицада эгээл hайн зү[жэ]гүүдые харуулалгаар дүүрэхэ.

Аха дүү оронуудай драматург[ну]удай фестиваль Польшодо анха [тү]рүүшынхеэ үнгэргэгдэхэнь, энэ [...]ар ороной соёлой ажабайдалда [...]ээд удха шанартай байха гээд [ПН]Р-эй Соёлой ба искусствын ми[ни]стерствын театрнуудай управ[ле]ниин директор Е. Соколовский [ТА]СС-ай корреспондентдэ мэдүүл[...]. Арадай засагта Польшодо суур[...]аг, дурлагдадаг совет драматур[гу]удай фестивалиин баян дүй дүр[...] халан абанабди.

Чехословаки

ПРАГА. «ЧКД» — гэжэ маши[на] бүтээлгын нэгэдэлэй Пражска [Ка]рра-Смихов» завод трамвай [...]ээн гаргаха тусхай мэргэжэл[...] болобо. Чехословакиин трам[ва]йнуудай абяа шэмээгүй ваго[ну]удые москвагайхид, Советскэ [Со]юзай бусад ехэ ехэ городуудай[...] hайн мэдэхэ. Гурба мянга га[...] тиимэ зохид электропоезднууд [Мо]сква, Киев, Ленинград городуу[дай] үйлсэнүүдээр табилуулдаг бо[ло]нхой. Смиховскэ вагон бүтээг[...] энэ табан жэлдэ үшөө 2750 [тии]мэ трамвай СССР-тэ худалдаха.

Зундаа ходо халуун байдаг ню[т]уудта ябаха трамвайнуудые [...]шалга заводой нэгэ цехтэ хэг[...]э байна. Тиимэ вагонууд ОАР-[ай] ниислэл — Каирта зорюулаг[да]хай. Ашаа шэрэдэг суднануудта [...]архайгаар ашагдажа, Братисла[ва]haa Дунай мүрэнөөр, Хара да[л]айгаар Африка эльгээгдэхэ юм.

ГДР

БЕРЛИН. ГДР-эй худалдаа наймаанай флодто электронно техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Тэндэ ГДР-эй «Немец далайн пароходство» автомат шахуу аргаар залан ябуулагдаха оньhон түхеэрэлгээр хангагданхай. Электронно приборнууд судныи механизмуудай хүдэлсые тон hайнаар шалгажа, вахтын машинистнүүдые hэлгэдэг.

Флодто автомат хэрэглэлгэ энэ табан жэлэй түсэбэй гол зорилгонь болоно. 1971 оной эсэс хүрэтэр— ГДР-эй туг доро тамардаг флодой бүхы суднануудай гурбанай нэгэ хубинь электронно приборнуудаар хангагдаха гэжэ хараалагданхай.

Болгари

СОФИ. Арадай засагта Болгариин ниислэл — Софи хото гоё hайхан, болбосон түхэлтэй болоно, хажуу талаарнь шэнэ шэнэ кварталнууд урган бодоно, автомобильна харгынууд, путепроводууд баригдана. Городой Соведэй тоосоото сесси дээрэ үгэ хэлэhэн депутадууд арад зоной ажабайдалай hайжаржа байhан тухай иимэ тоо, баримтануудые дурдаа: Гансахан 1970 ондо 43 мянган айлай байха байра баригдаа, энэнь урдахи табан жэлэйхиhээ найма мянга гаранаар олон болоно. Мүн худалдаа наймаанай, элүүр энхые хамгаалха талаар ехэ юумэн хэгдээ.

Венгри

БУДАПЕШТ. Дүрбэдэхи табан жэл соо арадай засагта Венгри электронно-тоололгын техникые улам саашадань хүгжөөхэ зорилгоор миллиард форинт гаргашалха гэжэ хараалагданхай. Мүнөө Венгридэ 120 электронно-тоололгын машина бии юм. 1975 оной эсэс хүрэтэр 400 эвм. ашаглалгада үгтэхэ.

Тоололгын техникээр дээдэ мэргэжэлтэдые hурган гаргахын тула ороной олон городуудта тусхай курсанууд нээгдэнхэй. Тэндэнь 6 мянган хүн hурана.

МНР. Улаан-Баатарай сэмбын фабрикада бүтээгдэhэн продукци орон дотороо мэдээжэ болонхой. Мүн тиихэдэ тэндэ гаргагдаhан сэмбэ хариин 10 гүрэндэ эльгээгдэдэг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фабрикын нэхэлгын цех соо.

ТАСС-ай фотохронико.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Ажаhуудалай-коммунальна ажахын предприяти, организацинуудай, метрополитенүүдэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшадые СССР-эй орден болон медальнуудаар шагнаха тухай

Түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэhэнэй, мүн үйлэдбэриин ехэ амжалта туйлаhанайнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Андреева Татьяна Михайловнае —Улаан-Үдэ хотын трамвайн жолоошон.

Белов Александр Ильичые — Улаан-Үдын заhабарилга-барилгын управлениин модошо дархашуулай бригадир.

Будникова Пелагея Борисовнае — Улаан-Үдын «Горзеленстрой» участогай хүдэлмэришэдэй бригадир.

Бурзаев Илья Александровичые — Улаан-Үдын харгы барилгын управлениин хүдэлмэришэдэй бригадир.

Ильгеев Михаил Куригановичые — Улаан-Үдын сантехническэ ба электромонтажна хүдэлмэриин участогай хүдэлмэришэн.

Кукина Валентина Фёдоровнае — Улаан-Үдын харгы барилгын управлениин мастер.

Мороков Александр Романовичые — Баргажанай коммунальна предприятинуудай ба hуурин газарнуудые болбосон зохид болгохо комбинадай модошо дархашуулай бригадир.

Рейнветтер Алексей Петровичые — Улаан-Үдын прачечныи директор.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Васильева Лидия Ивановнае — Улаан-Үдын прачечныи хубсаhа угаагша.

Гордеев Павел Демьяновичые— Улаан-Үдын тусхай автотранспортна ажахын жолоошон.

Дедюкова Идея Николаевнае — Улаан-Үдын хүдөөлэлгэ хангадаг бюрогой хүдэлмэришэн.

Дронов Григорий Емельяновичые—Улаан-Үдын трамвайн управлениин электромонтёр.

Мульченко Евгений Ивановичые —республикын заhабарилга-барилгын трестые эрхилэгшэ.

Ракитина Вера Зиновьевнае— Улаан-Үдэ хотын трамвайн кондуктор.

Серкин Аркадий Георгиевичые — Улаан-Үдын тусхай автотранспортна ажахын начальник.

Суханов Андрей Васильевичые— Гусиноозерскын коммунальна предприятинуудай ба hуурин газарнуудые болбосон зохид болгохо комбинадай хүдэлмэришэн.

Федотов Дмитрий Ивановичые Улаан-Үдын заhабарилга-барилгын управлениин главна инженер.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Гунько Екатерина Константиновнае—Улаан-Үдын харгы ашаглалгын участогай хүдэлмэришэн.

Корытов Арсений Никитовичые — Улаан-Үдын водопроводно-канализационно-ажахынуудай үйлэдбэриин управлениин электромонтёр

Лобозёров — Иван Мартемьяновичые — Улаан-Үдын механизациин участогай бульдозерой машинист.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Бухальцева Руфина Васильевнае — Хяагтын коммунальна предприятинуудай ба hуурин газарнуудые болбосон зохид болгохо комбинадай хүдэлмэришэн.

Васильев Николай Сергеевичые — Мухар-Шэбэрэй коммунальна предприятинуудай ба hуурин газарнуудые болбосон зохид болгохо комбинадай модошо дархан.

Добрынина Лидия Прокопьевнае — Прибайкалиин заhабарилга-барилгын участогай штукатур.

Зеленкина Матрена Гавриловнае — Улаан-Үдын 6-дахи домоуправлениин шорой хамагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1971 оной майн 7.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй тусхай барилгын, хабсаралгын хүдэлмэри хэдэг предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орден ба медальнуудаар шагнаха тухай

Капитальна барилгаар түсэбтэ табан жэлэй даабарие дүүргэхэ хэрэгтэ амжалта туйлаhанайнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Кичимов Василий Григорьевичые — «Сибхиммонтаж» трестын Забайкалиин хабсаралгын управлениин слесарь-хабсаргагша.

Пермяков Глеб Борисовичые — «Дальстальконструкция» трестын Буряадай хабсаралгын управлениин хабсаргагша.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Анисов Владимир Афанасьевичые — «Дальстальконструкция» трестын Буряадай хабсаралгын управлениин начальник.

Русанов Павел Иннокентьевичые —«Востоксантехмонтаж» трестын Буряадай хабсаралгын управлениин газоэлектро-гагнууршан.

Яньков Анатолий Фёдоровичые — «Сибхиммонтаж» трестын Забайкалиин хабсаралгын управлениин ахалагша прораб.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Спинуль Александр Александровичые — «Востоксантехмонтаж» трестын Буряадай хабсаралгын управлениин слесарь-сантехник.

Турукалов Николай Ивановичые — «Востоксибэлектромонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаралгын управлениин электрохабсаргагша.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Лапшин Станислав Алексеевичые — «Дальстальконструкция» трестын Буряадай хабсаралгын управлениин хабсаргагша.

Николов Николай Ефимовичые — «Востоксибэлектромонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаралгын управлениин электро-хабсаргагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
1971 оной майн 7.

БОЛГАРИ. Энэ зураг дээрэ Советскэ Союзай техническэ туhаламжатайгаар бодхоогдоhон «Бидлон» гэжэ заводой цех харуулагдана. Эндэхи коллектив залуушуулые hургаха асуудалда ехэ анхарал табидаг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совет мэргэжэлтэ А. Носков залуу хүдэлмэрилэгшэдые шэнэ станогтой танилсуулжа байна.

АПН-эй фото.

Ахасаран Линховоин
Килиманджарын хормойгоор
Зэдлэй тэмдэглэл

5. ТАНЗАНИ*)

Бүхэли үдэртөө зай захагүй үргэн тэгшэ талаар ябанабди. Талал аад тала, нэгэшье ондоо болохо юумэ үгы, хашартай болошобо. Жэн балай. Иигэжэ ябатарнай, гэб гэнтэ Килиманджара уулын шобхо орой харагдашаба. Хододоо үүлэн соо байдаг оройнь хүнэй нюдэндэ үзэгдэдэггүй, тэнгэриин тулааhан, тэнгэри газар хоёрой хоорондоо харилсадаг замынь гээшэ гү гэжэ байгаалиин удха шанарые мэдэхэгүй хүнэй hанахаар, Килиманджарын үндэрынь 5895 м. Энээн тухай үндэр хаданууд Африкадашье, мүн ондоо түбинүүдтэшье бии юм ааб даа. Килиманджара хадаа тэб тэгшэ газарай дундаhaa гэнтэ шохойжо гараhaapaa бэшэ хадануудhaa тусгаар илгарна. Тоо томшогүй олон гол, горход, хүүюурнүүд энэ хадаhaa буужа, хормойгоорнь байгааша газарнуудые ундалуулна. Кофиин плантацинууд байна. Виноград, манго, яблони, апельсин, папаи, ананас, саахарай тростник—эдэ бүхы модод боложо байhан жэмэсээ даажа ядан нугылдана.

Килиманджарые тойроод, Моши гэжэ бишыхан город ерэбэбди. Тойроод бүтүү ногоон ургамал. Кофиин үнэр үргэлжэ анхилна. Энээнэй арабик сортые тариhан ехэ ехэ плантацинууд. Ороохыень гадаада гүрэнүүд руу гаргахын тула болбосоруулдаг завод бии. Саахарай тростник ургуулжа жэлдээ 20 мянган тонно суглуулдаг гэнэ.

Городтонь туристнуудай байрлаха гостиницанууд дүүрэн. Городой бүхы олзын ехэнхинь туристнууд haa ородог юм ха. Килиманджарада гараха хэдэн ондоо маршрудтай. Дээшээ гараха бүреэ ехэ мүнгэ түлэхэ ёhoтой. «Килиманджара» гэжэ гостиницада байрлабабди. Тэндэхи хамаг юумэеэ бултыень шахуу гэхээр тэрэ уулынгаа нэрээр нэрлэнхэй: пивэ, зуруул, амhарта, оёгдоhон юумэнүүд, ресторан, бензоколонко, магазин гэхэ мэтэнь «Килиманджара» гэжэ нэрэтэй. Магазинуудтань туристнуудта хэрэгтэй бараан элбэг.

Халуунда унтажа яданабди. Тиигээдшье зэргэлээд байhан «Кофиин модон» гэhэн ресторанhaa хүгжэмэй, дуунай абяанууд, хашхаралдаан, нюсэгэн хүлөөрөө модон шалые дэбhэн хатаралдаан, нэерээн, түерээн болохонь яахын аргагүй. Тэдэнэр шууяагаа үглөөгүүр болотор үргэлжэлүүлээ hэн. Үүрэй сайхаhaa абан хада тээhээ hэрюу дааба. Һарын туяада шобхо оройень харахада, хажа мүнгэнэй үзэгдэлтэйгөөр яларна. Хэдышье унтажа ядан зобоошье haa, иимэ hайхан юумэ хараhандаа урмашан, үтлөөнэй хон-жэн болоходо hэрюусэн, ехэ бүхөөр унташалайбди.

Агаарые hэрюусүүлдэг аппарадтай автобусто hуугаад, Килиманджарын хормой шэглэн гарабабди. Танзаниинхидай үхибүүдэй hурадаг hургуулиин хажуугаар гарахадаа, тэрэмнай Хеменгуэйн хүбүүнэй гаргашаар байдаг юм, тэрэ өөрөө энэ нютагта байрланхай юм гэжэ мэдээ hэмди. Сизаль гэжэ ургамалай плантаци байба. Энэ ургамал хадаа хари гүрэн руу гаргадаг, пивэ шанадаг тон шухала зүйлнүүдэй нэгэн болоно. Агава түрэлэй энэ ургамалаар канат, мушхамалнуудые хэнэ. Харгын хоёр хажуугаар зорюута хэгдэhэн түхеэрэлгэ дээгүүр сизаляа хатаана. Саашаа ябахада, томо хутага шэнги набшаhатай жэрбэгэр модонууд. Үдхөөр ургашаhан хара ногоон набшануудынь саанань байhан юумэ шэнги халхалха юм. Энэ модон 15 жэл соо үрэ набшаhaa үгэдэг ха юм. Энээгээр гүрэнэн аргамжанууд бүхэ аад, хаанашье ехээр хэрэглэгдэдэг. Далайн уhан да нороходоо үмхирдэггүй шанартай.

Юрэнхыдөө Килиманджарын оройнь үүлээр бүрхөөгдэhэн аад, харагдадаггүй юм гэнэ. Манай талаан болоходоо, энээнэй орой Кабр гээшэнь харагдашалай. Нютагайнь зон хэлэхэдээ, тэрэнэй харагдаа haa, хүнэй харгы замынь урагшатай байха гэдэг байна. Машинамнай тогтобо. Маниие газаршалжа ябааша энэ нютагай хүн хадын орой хүрэтэршье абаашахадам болохо гэбэ. Бидэнэртэ тэрээн өөдэ аhахада хэрэглэхэ инструмент байхагүй, оройдоньшье хүрэтэр миин лэ 6000 метр юм ха даа, манай орондо hураггүй үндэр хаданууд бии юм гэлдээ hэмди. Тиигээд арайшье гэжэ 200-гаад метртэ байhан түрүүшын хүүюур хүрэбэбди. Хүйтэн болошоо. Ядаад доошоо буугаа hэмди. Үзэлэй томо модонуудые хаража гайхаабди. Хүндэ юумэ үргэлhэн альпинистнүүд, туристнууд харагдана. Жэл соогоо энэ орондо 10 гаран мянган туристнууд ябадаг, гүрэнэй санда миллион фунт стерлинг оруулдаг юм гэнэ.

Бананай үдхэн ой болобо. Набшаhанай забhараар харахада, бишыхан hууринууд байна. Эндэшье, тэндэшье модон дороhoo буржагар хара толгойнууд бултагашалдана. Эндэ байдаг зониие гого, ха, хэхэ угсаатан гэнэ. Килиманджара уулань эдэ зондо амидарха хамаг юумыень үгэнэ. Тиимэ дээрэhээ тэрээндээ ехэ шүтэдэг, мүргэдэг зон гэнэ.

Танзаниин (урданайнь нэрэ— Танганьика) нэгэдэмэл республика 1964 ондо бэеэ дааhан гүрэн болоо. Газарайнь дэбсхэр 941 миллион дүрбэлжэн километр, хүн зониинь 99 миллион. Гүрэниинь Танганьика нуурайнгаа нэрээр нэрлэгдэhэн байгаа. Энэ нуур бүхы дэлхэй дээрэ манай Байгалай удаадахи тон гүнзэгы нуур. 120-оод яhатан, угсаатан эндэ hууна.

Танзаниин ниислэл Дар-эс-Салам Энэдхэг далайн эрьедэ оршоно. Агаарынь ехэ шиигтэй, 90—95 процент, температурань 35—40 градус. Бэеэ дааха эрхэтэй боломсоороо, Танзани нэн түрүүн hургуулинуудые нээжэ, зоноо номдо hургахын түлөө тэмсэжэ эхилhэн байна. Урдань Танзанида дээдэ hургуули гэжэ байгаагүй. Мүнөө ниислэл хотодонь университедэй колледж нээгдэнхэй. Энэнь хоёр факультедтэй. 1961 ондо «Демократическа африканска национальна холбоон» гэжэ партиин хүтэлбэри доро Танзани тэмсэжэ, эрхэ сүлөөгөө олоо. 1963 ондо Занзибар орон бэеэ дааба. 1964 ондо Танганьика Занзибар хоёр ниилэжэ Танзаниин нэгэдэмэл республика болоо. Тэрээнhээ хойшо социалис журамда зориhон политика ябуулагдана. Хариин гүрэнүүдэй олон банкнууд, хэдэн арбаад промышленна томо предприятинууд, ехэ плантацинууд, наймаанай нэгэдэлнүүд гүрэнэй мэдэлдэ абтаа. Хүдөө ажалдань кооперативууд байгуулагдажа байна. Иигэжэ мүнөө экономиконь хариин, илангаяа англиийска капиталhaa ехээр дулдыданхай. Промышленностнь ехэ хожомдуу аад, гүрэнэйнгөө олзодо тон бага hуури эзэлнэ.

Бүхы зонойнь 90 процент хүдөө ажалтай. Үйлэдбэрилдэг юумэнүүдынь гэхэдэ, сизаль, гвоздика, копра, хлопок, сай, hамар, шара будаа, кукуруза, барайгар, сорго, саахарай тростник болоно. Гүрэн соогоо 11 миллион эбэртэ мал, 8 миллион тухай хони ямаатай.

Концертнүүдээ үмсын мэдэлэй кинотеатрта гаргаабди. Түрүүшээр гансал Европо, Америкэ, Азиhaa ерэhэн туристнууд байгаа. Программая hэлгэжэ, баруун классигуудай аринуудые, романснуудые, энэдхэг, япон дуунуудые дуулаха ушартай бологдоо hэн. Моши городто гурбан концерт үгөөбди. Түрүүшымнай концертдэ hууринууд бултадаа эзэлэгдэhэн байгаа. Саашадаа зал соо зон дүүрэн байдаг болоо. Һууринуудай забhар, коридор соогуур дүүрэн, сонхын можо дээгүүр hуугаашье, хүл дээрээ зогсоошье. Тэндэхи зон хэлэхэдээ, городтомнай артистнууд оройдоошье ерэжэ үзөөгүй юм гэлдэнэ. Энэ бишыхан город 4 хоног соо үзөөгүй юумэеэ үзэжэ, ехээр сэдьхэлээ хүдэлгэhэн хэбэртэй hэн. Гостиницымнай газаа дүүрэн зон байха юм. Гараад ябахадамнай, гарнуудыемнай барижа концертдэ харуулhан номернуудыемнай дууряан арбаганалдана. Олон зон, үхибүүд хойноhоомнай дахаад, монетэ, элдэб бэлэг, маркануудые андалдахые дурадхана, зуруулай, папиросой хайрсаг хадагалхаяа эрихэ юм. Эдэ зондо баяр асараа гээшэ алтайбди даа гэжэ hанахада, бидэндэ ехэ урматай hэн. Совет, социалис ёhо гуримаа, үзэл бодолоо искусствынгаа хүсөөр дамжуулха гэhэн хэрэгнай бүтэмжэтэй байба гэхээр hэн. Тэдэ зон үншэн хабhанайнгаа оёорто манай орон тушаа халуунаар hанажа үлөө бэзэ гэжэ найдаа hэмди.

Тэндэхи гүрэнүүдтэй баталhан хэлсээнэй ёhoop бидэ Чад, Түбэй Африканска Республика ошохо ёhотой байгаабди. Теэд тэдэмнай телеграммаар мэдээсэхэдээ, совет артистнууд намар ерэхээр хараалагдаhан, эгээ мүнөө хүлеэн абаха аргагүй байнабди гээ hэн. Тиигэhээр байтарнай, Москваhaa телеграмма ерэхэдээ, бидэниие Нигери хүлеэжэ байна гэбэ. Тэндэ ошохо болзор болотор үшөө долоон хоногой байхадань, бидэ Конгодо (Браззавиль) буугаа hэмди.

* *(Түгэсхэл. Эхиниинь манай газетын апрелиин 30-най, майн 7, 13, 19-нэй номернуудта).*

УҺАН ЗАМШАД УРАГШАТАЙ

Байгша ондо ашаа шэрэхэ түсэбые октябриин 15-да дүүргэхэ уялга абаһан Улаан-Үдын пристаниин коллектив арга боломжоёо зүбөөр хэрэглэн ажаллана. Уһан замаар арадай ажахын элдэб ашаа шэрэхэ май һарын даабари болзорһоо урид дүүргэдэ.

Барилгын организацинуудай хэрэглэдэг элһэ шулуу Сэлэнгэ голой оёорһоо малтан абаха даабари 15 мянган тонноор үлүүлэгдэһэн байна. Энэ ажал дүүргэдэг команда мүнөө Кабанскын аймагай Шергино тосхон шадар ажаллажа байнхай. Тэдэнэр голой эрьедэхи даамба бариха зуураа, даабаряа ходо үлүүлнэ.

Крановщик Д. Н. Тютрин, капитан С. А. Гашко, механик Н. Н. Михайлов габшагай ажалай жэшээ харуулна. Пристаниин теплоходууд, баржануудай бүхы шахуу команданууд май һарын даабарие болзорһоонь 5—6 хоногоор урид дүүргэө.

Уһан замшад хабарай полевой хүдэлмэриин үедэ Бэшүүрэй, Хяагтын аймагуудай колхоз, совхозуудые шэнгэн түлишэ, тоһодолгын материалаар саг соонь хангаа. Хэдэн мянган тонно орооһо тараан, шулуу нүүрһэн, хүдөө ажахын техникэ, арадай ажахын ондоо ашаан хэрэгтэй газартаа хүргэгдэһэн байна.

Мүн пристаньдэ шэнэ теплоход, баржанууд абтаа. Уһан замаар түргэн тамардаг теплоходууд, олон тоннын ашаа шэрэхэ шадалтай баржанууд июниин эхинһээ ябажа эхилээ. Пассажирнуудые шэрэхэ «Заря» теплоход һаяхан Ново-Селенгинск хүрэхөөр Улаан-Үдэһөө гараһан байна. Тэрэ нэгэ час соо 50 километр зай гаталха шадалтай юм. Нэгэ доро 60 хүниие абадаг.

Хэрбээ урдань пассажирска суднанууд хэдэн сүүдхэ ябажа, зориһон газартаа хүрэдэг һаа, мүнөө «Заря» теплоход нэгэ үдэр соо хүрэнэ. Эндэ тааруу зохид каюта, буфет, культурно-спортивна хэрэгсэл бии.

Пристаниин коллектив ашаа, пассажирнуудые зөөхэ энэ жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэхэ байһандаа этигэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ теплоходой капитан Л. П. Непомнящих.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото, текст.

Совет-монгол хани барисаанай һара

ХАНИ ХАРИЛСААМНАЙ ХҮГЖЭНЭ

Буряадай АССР-эй ба Монголой Арадай Республикын спортсменүүд хани халуун харилсаатай болоһоор үнинэй юм. Монгол, буряад спортсменүүдэй уласхоорондын уулзалга гушаад оноор боложо эхилһэн тухайнь Монголой физкультура ба спортын түбэй соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Магван Буряадай АССР-эй спортивна делегацитай уулзалга дээрэ һая хэлэһэн байна.

Манай республикын тогтоһоор арбан жэлэй ойдо зорюулагдаһан спартакиадада монгол спортсменүүд түрүүшынхеэ уригдаа һэн. Тиин спартакиадын программада Монголой спортсменүүд эдэбхитэйгээр хабаадаһан юм. Тэрэ сагһаа хойшо Буряадай ба Монголой хурдан, солбон залуушуул бахархан мүрысэдэг, уулзадаг болоһон байна.

Монголой физкультура ба спортын комитедэй уряалаар хүнгэн атлетикын мүрысөөндэ хабаадахаяа манай команда 1957 оной зун Улаан-Баатар ошоһон байна. «Хүдэлмэр» гэжэ стадион дээрэ гурбан үдэрэй турша соо нүхэр ёһоной уласхоорондын уулзалга үнгэргэгдэжэ, спортсменүүд хаба шадалаа, шадабарияа яһала туршалсаһан юм. Тиихэдэ манай командада хүдөөгэй залуушуулай дундаһаа СССР-эй чемпионка Кушнарёва, дүй дүршэлтэй хүнгэн атледүүд Голованов, Дамбаев, Шарипов, Бараев, Лубсанов, Воронцова, Сыжипова, Данкова болон бусад ороһон. Дурсагдаһан эдэ нүхэд булта амжалтатайшье ябаһан, монгол нүхэдтөө ёһотой туһаламжа хүргэһэн байна.

Ахалагша тренер Антон Атархановай хүтэлбэри доро боксёрнууд—СССР-эй спортын мастернууд Жигжитов, Бадмаев, Николаев гэгшэд удаадахи жэлынь Монгол ошожо, 3:3 гэһэн тоотойгоор тэнсэжэ ерээ бэлэй. 1959—1963 онуудай һайндэрнүүдтэ манай Буряадай республикын спортсменүүд монгол нүхэдөө дуратайгаар уридаг һэн. Уряалаар ерэһэн айлшад нэмэл мүрысөөндэ хабаадажа, КПСС-эй Буряадай обкомой болон Министрнүүдэй Соведэй шанда хүртэһэн түүхэтэй. Мүн һайндэрнүүдтэ уригдаһан Яхадай, Эрхүүгэй, Шэтын ба Амарай областьнуудай, Хабаровска хизаарай спортсменүүдтэй танилсажа, дүй дүршэлөө һонирхон андалдадагшье байгаа.

Тиихэдэ хоёр талаһаа шатаршадшье уулзадаг болоһоор үнинэй. 1958 ондо түрүүшын уулзалга болоо бэлэй. МНР-эй командада мастерай нэрэ зэргэтэй, дүршэлтэй шатаршад олон һэн. Манай республикын нэрэ түрыс шатаршад Сумкин, Сампилов, Власов, Могордоев, Галданов, Мункоев болон бусад хамгаалһан юм. Шатаршадаймнай түрүүшын уулзалга манай илалтаар дүүрэһэн байна.

Тон богонихон саг соо Монголой шатаршадай шадабаряа дээшэлүүлһые тэмдэглэмээр. Юуб гэхэдэ, түрүүшынгээ уулзалгада бидэ 30:18 гэһэн тоотойгоор шүүһэн һаа, хоёрдохидоо миил гурбан очкогоор үлүү байгаа һэмди. Энээхэн жэшээ дээрэһээ хаража үзэхэдэ, манай хүршэнэрэй мэргэжэл шадабарияа улам дээшэлүүлхын тула ехээр оролдодогынь элирнэ бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ совет, монгол спортсменүүдэй уулзалга тушаан болоһон ябадал бэшэ, харин заншалта уулзалга болоһониинь һайшаалтай. Спортивна хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэ асуудал хоёр талын түсэб соо заал һаа оруулагдадаг болоо. Анда хотонууд болоһон Улаан-Үдэ Дархан хоёрой хоорондохи хани харилсаанда спортын талаар олон хэмжээ ябуулга хараалагдана.

Һүүлэй 2—3 жэлэй туршада Улаан-Үдын волейболист, футболистнууд, барилдаашад Дархан хотын ажалшадай дуратай айлшадынь болонхой.

Монголой Арадай Республикын барилдаашад 1969 ондо манда айлшаар ерэжэ, нүхэр ёһоной олон уулзалга үнгэргэһэн байна. Манай спортсменүүд айлшадаа хани халуунаар угтажа, дурасхаалай бэлэгүүдые бариһан. Тэрэшэлэн Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын комитет айлшадтаа вымпел болон үнэтэ бэлэгүүдые үгэһэн байна. Улаан-Үдэдэ айлшаар байха зуураа, монгол нүхэднай ниислэлэймнай дурасхаалта газарнууд болон культурна ажабайдалтай һонирхон танилсана.

Культурна хани барисаанай түсэбэй ёһоор, Монголой ба совет Буряадай санашад, велосипедистнэр болон мотоциклистнэр гурбан үдэр урилдаһан юм. МНР-эй, Шэтын областиин ба Буряадай АССР-эй газар дээгүүр үнгэргэгдэһэн хүшэр хүндэ энэ мүрысөөгөө спортсменүүд агуу багша В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн баярта зорюулһан байна.

Совет-монгол хани барисаанда зорюулагдаһан һара жэл бүри Монголой Арадай Республикада намарай һайхан сагта үнгэргэгдэдэг юм. Тэндэ манай совет арадай гэйхамшагта туйлалтанууд үргэнөөр харуулагдадаг гээшэ. Иимэ гүрэн түрын удхатай хэмжээ ябуулгануудта спортсменүүдшье хубитаяа оруулна бшуу. Манай республикын спортивна бүлгэмэй гэшүүд Сүхэ-Баатар хотодо Буряадай республикын спортын хүгжэлтэ тухай выставкэ 1970 оной октябрь соо эмхидхээ бэлэй. Һүүлээрнь спортивна харилсаанай шэнэ хуудаһан ирагдажа, һур харбагшаднай Монгол ошожо мүрысэһэн байна. Спортын энэ һалбаряар харилсаан алишье талада тон һонирхогдоһон, дэмжэгдэһэн юм. Юуб гэхэдэ, Монголой мэргэ харбагшадай шадабарие маш хин үнинэй һонирходог байна. Командадамнай алдар суутай болоһон хүнүүд олон һэн. Жэшээ хэдэ, СССР-эй спортын мастернууд, РСФСР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд багша Да[...] Эрдынеев, инженер Вячеслав Г[...]ров, мастерта кандидадууд Анатолий Гармаев, Николай Николаев, Цындема Цымпилова, нэгэдэхи разрядтай Цынгужап Будаев, Александра Будаева болон бусад.

Һур харбалгын мүрысөөнд олон хүн суглараа һэн. Хоёр удаа хабаяа туршалсажа, манай эр шүүлэй, тэдэнэй эхэнэрнүүдэй командан мандануудаа түрүү һуури эзэлээ байна. Монгол эхэнэрнүүд Дэмбэрэл, Цырендулам гэгшэд ёһотой шадабари гээшые манай басагадта харуулаа һэн.

Байгша оной апрель һарада үнгэргэгдэһэн «Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө мүрысөөндэ монгол арадай боксёрнууд хабаадалсаа бэлэй. Тиин хоёр Буряадай АССР-эй 1971 оной чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Гадна 1971 ондо үнгэргэгдэхөөр хэдэн хэмжээ ябуулганууд хоёр талаһаа хараалагданхай юм. Эдэ бүгэдэ Монголой Арадай хубисхалай 50 жэлэй ойдо зорюулагдана. Энэ ойн баярые тэмдэглэхэ үдэрнүүдтэ совет спортсменүүд Улаан-Баатар, Сүхэ-Баатар хотонуудта үнгэргэгдэхэ спортивна мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаха байна.

Г. СЕРГЕЕВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшэ.

Үүлтэртэ адуу үсхэбэрилхэнь

Арга боломжонуудаа хаража үзөөд, Зэдын аймагай Ториин совхоз юһэдэхи табан жэлдэ үүлтэртэ адуунай завод бии болгохо гэжэ шиидэһэн байна. Энэ шиидхэбэринь совхозуудай трестдэ һайшаагдан баталагдаад, мүнөө ороной баруун областьнуудһаа үүлтэртэ адуун асарагдажа захалба. Һая Ростовско областьһоо 51 толгой донской үүлтэрэй адуу, тэрэ тоодо 46 гүүн, 5 азарга ерээ. Үшөө 49 толгой адуун замдаа ябана.

Энээнһээ урда тээ ородой хүндэ ашаанай үүлтэрэй 32 гүүн, 9 азарга ерэһэн. Тэдэнь Армагай эхинэй Хужар гэжэ газарта зунай бэлшээридэ гаранхай. Адуунай һүрэг совхозой үнинэй, дүй дүршэл ехэтэй адуушан Иван Иванович Бекетовтэ даалгагдаба. Һаядаа үшөө 60-аад толгой энэ үүлтэрэй гүүд асарагдахань. Донской үүлтэрэй адуун совхозой 1-дэхи отделенидэ, Доодо-Торидо байлгагдаха гэгдэбэ. Баһал үнинэй адуушан Лука Евстигнеевич Морозов ахалагша адуушанаар томилогдоо.

Иигэжэ Ториин совхоз үүлтэртэ адуунай ажахы боложо, саашадаа республикынгаа колхоз, совхозуудта донской, мүн ородой хүндэ ашаанай үүлтэртэ гүү, азаргануудые олоор худалдадаг болохонь.

Манай эндэхи хадалиг нютагуудта ородой хүндэ ашаанай мяхалиг үүлтэрэй адуун тон таарамжатай байха. Энэ үүлтэрэй угынь Бельгиин хадалиг газарта бии болгогдоһон Арден гэжэ үүлтэр юм. Хүндэ ашаанай морид соо энэ үүлтэр эгээ баганъ. Тингэбэшье хада уулаар ябахадаа хүнгэн адуун. Дала мүрөөрөө 145—150 сантиметр үндэр, сээжэ үргэнтэй, гуя, хүл бүдүүтэй. Энэ адуунда захил илангаяа олоороо ородог. Тус һүрэгэй азаргаар үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри ябуулхада, манай республикын олонхи колхоз, совхозуудта таарамжатай юм. Манай эндэ түрөөд, хүдөө хүбшэ газарта үдэһэн сэбэр шуһатай унагаар азарга хэхэдэ, адуу хуряахаар һайн байха зэргэтэй.

Хэдэхэн жэлэй үнгэрөөд байхада, Зэдын аймагай Ториин совхоз үүлтэртэ адуу олоор худалдадаг болохо байна.

Манай корр.

Москвагай К. С. Станиславскиин нэрэмжэтэ драмтеатрта һа[я]хан Венгриин драматург Ференц Мольнарай зүжэгөөр «Чёрт» [гэ]жэ спектакль табигдаба.

Спектаклиин режиссер-табигша Лесь Танюк, уран зураа[ша] Светлана Ставцева, композитор Владлен Махлянкин.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: спектаклиин нэгэ үйлэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН Саанаһаа РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ОАР-ай АРАДАЙ СУГЛААНДА

КАИР. (ТАСС). Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай СССР-эй ба ОАР-ай хоорондохи договорто майн 27-до Каирта гар табигдаа һэн. Энэ договорые эсэслэн баталха гэжэ ОАР-ай Арадай суглаан июниин 13-да нэгэн һаналтайгаар шиидхээ.

МЕН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Арадай суглаанай гадаадын хэрэгүүдэй талаар, оборонын ба национальна аюулгүй байдалай асуудалнуудаар комитедэй түрүүлэгшэ Юсеф Макауи заседани дээрэ үгэ хэлээ. Тэрэ комитедэй зүгһөө элидхэл хээ. Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай совет-египет договор «ОАР-ай арадай национально-сүлөөрэлгын үнэн зүб тэмсэлые, мүн израиль эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхахаар, Дүтын Зүүн зүгтэ үнэн зүб эб найрамдал тогтоохоор хүсэд шиидэнги байлгые дэмжэһэн түүхэтэ документ» болоно гээд элидхэл соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

СССР ОАР хоёрой хоорондо батагдаһан договор хадаа дэлхэйн империализмда эсэргүүсэн тэмсэдэг, бүхы дэлхэй дээрэхи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дэмжэдэг совет ба египет арадуудай хоорондо тогтоһон удаан сагай, тэгшэ эрхэтэ ба һайн һайхан харилсаануудай эгээн дээдэ шатань болоно гээд Юсеф Макауи тэмдэглээ.

Арадай суглаанай заседани дээрэ 30 шахуу депутат үгэ хэлэхэдээ, империализмда эсэргүү тэмсэл хэхэдэнь Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада СССР хододоо эрид шууд дэмжэлгэ үзүүлдэг байгаа, үзүүлһээршье гээд онсолон тэмдэглээ. Тэрэнһээ гадна израиль эзэрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые усадхахын, орон дотор социальна дэбжэлтэ бэелүүлхын, ОАР-ай индустриальна ба экономическа хүгжэлтые хангахын, социалис шэнэдхэлгэнүүдые хэхын тулада ОАР-та Советскэ Союз шухала туһаламжа үзүүлдэг, үзүүлһээршье гээд депутадууд тэмдэглэһэн байна.

ОАР-ай премьер-министр Махмуд Фавзи, премьер-министрэй орлогшо, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Махмуд Риад, правительствын бусад гэшүүд Арадай суглаанай заседани дээрэ байлсаа.

Патриодууд добтолно

ХАНОЙ. (ТАСС). Куангчи, Тхыатхиен гэжэ хойто талын провинцинуудта ябуулга хэдэг Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд майн эсэс ба июниин эхеэр американо-сайгон сэрэгүүдтэ хэдэн олон хүсэтэ сохилтонуудые хээ. «Освобождение» гэжэ хэблэлэй агентствын мэдээндэ үндэһэлэн, ВИА агентствын дамжуулһанай ёһоор дайсанай 200 гаран солдат ба офицер хүлһөө буулгагдаа, 14 американ самолёт, вертолёт буудуулан унагаагдаа, 5 бронетранспортёр усадхагдаа.

Контум, Зялай провинцинуудта, түбэй хадалиг нютагта июниин 9 ба 10-да патриодууд дайсанай бүхэлэгдэһэн пунктнуудые добтолоо. Дайсанай 70 хүн алуулаа. Ехэ хэмжээнэй буу зэбсэг болон һомо хэрэгсэлнүүд буляажа абтаа.

Меконг мүрэнэй адагта Биньлонг, Лонгкхань, Тайнинь провинцинуудта майн 20-һоо июниин 8 хүрэтэр сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд дайсанай 180 гаран солдадые хүлһөөнь буулгаа. Д а й с а н а й 12 сэрэгэй машина усадхагдаа. Ороной эгээн лэ урда захын Ратьзя болон Камау провинцинуудта майн һүүлшын неделиин турша соо патриодууд американо-сайгон сэрэгүүдэй хэдэн зуун солдадуудые хүлһөөнь буулгаа. 35 катер уһанда шэнгээгдээ.

БАРУУН БЕНГАЛИ ШТАДТАХИ ОРШОН БАЙДАЛ

ДЕЛИ. (ТАСС). Холера гэжэ хамшаг үбшэнэй гэнтэ дэлгэрһэнһээ уламжалан тохёолдоһон шахардуу шанга байдал заһаржа эхилээ гээд Баруун Бенгали штадай хилэ шадарай районуудаар аяншалаад ерэһэн Баруун Бенгалиин правительствын главна секретарь Сен Гупта мэдүүлээ. Засагаархидай хэмжээнүүдые абаһанай, тэрэшэлэн эм домой, больницануудай түхеэрэлгэнүүдэй абтаһанай ашаар оршон байдал һайжаржа ороо гээд Сен Гупта тэмдэглэһэн байна.

Баруун Бенгалиин правительствын министр Сантош Роя гэгшын мэдүүлгые үндэһэ болгон ПТИ агентство иигэжэ мэдээсэнэ. Зүүн Пакистанһаа нютагаа урилагшадай Индиин хилые алхан дабалга үсөөрөө.

Боливиин коммунистнуудай съезд

ЛА-ПАС. ТАСС-ай корр. С. Варгулевич иигэжэ дамжуулна:

Боливиин Коммунис партиин (КПБ) III съезд хүдэлмэрээ дүүргэбэ. Съезд хадаа КПБ-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэлые һайшаагаа, империализмда эсэргүү арадай нэгэдэмэл фронт байгуулхые, марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын бата бэхи гол ёһонуудта үндэһэлдэг социализмын түлөө тэмсэл шангадхахые уряалһан шэнэ программа баталан абаа.

Орон доторхи оршон байдалые шэнжэлхэдээ, КПБ-гэй съезд хадаа баруунай үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй һүйдхэлтэ ябуулга хододоо хэдэг байһые тусхай резолюци соогоо заагаа, хархис хүсэнүүдтэ сохилто үгэхын тулада нэгэдэлтэй байхыень Боливиин арадые уряалаа.

Партиин эмхидхэлэй зорилгонууд тухай резолюциин проектые съезд һайшааһан байна.

Компартиин Центральна Комитет 25 хүнһөө бүридүүлэн һунгагдаа. КПБ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретаряар Хорхе Колле Куэто дахяад һунгагдаһан байха юм.

Шэнэ түхэлэй фашистнуудай зоргоной ааша

РИМ. (ТАСС). Италиин социальна хүдэлөөн гэжэ шэнэ түхэлэй фашис партида ородог хүйхэрнүүдэй зоргоороо аашалалдалга үргэлжэлһөөр. Миланай түбэй үйлсэнүүдэй нэгэндэ байдаг Италиин Коммунис партиин секциин байшан руу бандидууд гал шатадаг шэнгэн зүйлтэй бутылкануудые үнгэрэгшэ һүни хаяа.

Хара самсатанай бандит ёһоной ябуулгануудые зайсуулха эрид шанга хэмжээнүүдые абаха тухай засагаархидта Италиин демократическа олониитэ хэнэ.

ПНР-эй хүтэлбэрилэгшэд эдэбхитэдтэй уулзаба

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин хүтэлбэрилэгшэд ороной партийна болон ажахын эдэбхитэдтэй Познаньда уулзаа. Польшын гадаадын худалдаа наймаанай шухала зорилгонууд уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич уулзалгын үедэ үгэ хэлэхэдээ, һүүлшын табан һарын турша соо гадаадын худалдаа наймаанай талаар хэгдэһэн ябуулгануудай дүнгүүдые гаргаа, гадаадын худалдаа наймаанай үмэнэ табигдажа байһан зорилгонууд тухай хөөрөө. Экономическа харилсаа холбоо бэхижүүлхэ тухай шухала договорнуудые Советскэ Союзтай Польшын түлөөлэгшэд һаяхан Москвада баталаа гээд тэрэ мэдүүлээ. Энэ хадаа Польшын табан жэлэй түсэбые зохёохо ба дүүргэхэ һайн эрхэ байдал бии болгохо.

Польшын журналистнуудай хуралдаан

ВАРШАВА. ТАСС-ай корр. Н. Железнов иигэжэ дамжуулна:

Арадай Польшын журналистнуудай таба мянган тоото отряд социализм байгуулгадань Польшын нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин найдамтай дайшалхы туһалагшань болоно гээд Польшын журналистнуудай Союзай главна правлениин түрүүлэгшэ, «Трибуна люду» газетын главна редактор С. Мойковский мэдүүлээ. Польшын журналистнуудай VIII съездын Варшавада июниин 11-дэ нээгдэхэдэ тэрэ тоосоото элидхэл хэһэн байна.

Франциин зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ алхам

ЭПИНЭ. ТАСС-ай тусхай корр. А. Красиков иигэжэ дамжуулна:

Францидахи политическэ оршон байдалые шэнжэлэн хаража үзэхэдэ, зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй нэгэдэхэ эрмэлзэлгэнүүд элитээр гарадаг болоо. Француз социалистнуудай нэгэдэлгын съезд Париж шадарай Эпинэ городто болоод, июниин 13-най һүни хүдэлмэрээ дүүргээ. Тэрэнэй дүнгүүдэй үндэһөөр дээрэ дурсагдаһан гол тобшолол хэжэ болохо байна.

Шэнэ социалис партиин зэргэдэ урдын социалис партиин, республиканска эмхинүүдэй конвентын, бусад зарим зүүнэй үзэл баримталдаг организацинуудай гэшүүдэй нэгэдэһэн тухай съезд соносхоо. Гадна зүүнэй үзэл баримталдаг бүхы хүсэнүүдтэй холбоо байгуулха, Коммунис партитай харилсаатай болохо, правительственна программые хамтаараа хараалан зохёохо шухала гэжэ съезд тоолоһон байха юм.

Шэнэ социалис партиин хүтэлбэрилхы комитедые съезд һунгаһан байна.

Брандт США ерэбэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ФРГ-гэй канцлер В. Брандт юрын хэрэгээр табан үдэр соо аяншалхын тулада США-да ерэбэ. Тэрэнэй аяншалгын юрын шалтагынь гэхэдэ, Уэльскэ университедэй докторой хүндэтэ нэрэ зэргэ тэдээндэ олгогдоһон байха юм. Гэбэшье американ информационно агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор Брандт США-гай президент Никсонтэй, гүрэнэй секретарь Роджерстой, американ правительствын бусад дээдэ тушаалта хүнүүдтэй хэлсээ хэхэ байна. Тэрэшэлэн ООН-ой Генеральна секретарь У. Тантай ФРГ-гэй канцлер уулзаха юм.

Ливанда политическэ организаци байгуулагдахань

ТРИПОЛИ. (ТАСС). Орон дотор олониитын политическэ организацие—Араб социалис союзые байгуулха тухай Ливиин Арабуудай Республикын Ливийскэ революционно совет указ гаргаа. Энэ союз ОАР-тахи Араб социалис союз шэнгеэр эмхидхэн байгуулагдаха юм.

«Ажалшан арадай хүсэнүүдые түлөөлһэн арадай политическэ организаци байгуулха зорилгоор Араб социалис союз байгуулагдахань» гээд указ соо тэмдэглэгдэнхэй.

Ээрхэг түримхэй политика бэелүүлхэ арга

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай корр. В. Чернышев иигэжэ дамжуулна: гадаадынгаа политическэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада харин гүрэнүүдтэ үгтэдэг сэрэгэй «туһаламжые» бүри эдэбхитэйгээр хэрэглэхэ гэжэ Холбоото Штадууд һанаашална. Энээн тухай юун гэршэлнэб гэхэдэ, сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэ, буу зэбсэг худалдаха программа американ гадаадын политикын зорилгонуудые түйлахада «угаа шухала» гээд США-гай оборонын министр М. Лэйрд мэдүүлһэн байна.

Футбол

КАМЧАТКАДА НААДАХАНЬ

Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө ороной хоёрдохи бүлэгэй зургаадахи зонын командануудай хоорондо ээлжээтэ наадан июниин 11-дэ болоһон байна. Тэрэ үдэр Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» командын футболистнар Хабаровскын СКА-гай спортсменүүдтэй наадаад, манай футболистнар 2:0 тоотойгоор шүүгдээ.

Июниин 11-дэ болоһон наадаһай үедэ Усть-Каменогорскын «Восток» командынхид Эрхүүгэй футболистнуудтай уулзахадаа, тэданиие 3:0 тоотойгоор шүүгээ. Павлодар хотын «Трактор» команда Новокузнецкын спортсменүүдые 2:1, Барнаулай «Динамо» командынхид Целиноградай футболистнуудые 3:2 тоотойгоор шүүһэн байна. Тиихэдэ Петропавловск-на-Камчатке городой «Вулкан» Ангарскын «Старт», Владивостогой «Луч» Шэтын СКА-гай, Южно-Сахалинскын «Сахалин», Благовещенскын «Амур» командануд тэнсээ.

Тиихэдэ Омск городой футболистнар Томскын «Томлес» командые, Семипалатинскын «Спартагайхид» Красноярскын футболистнуудые 2:0 тоотойгоор шүүгээ.

Манай «Сэлэнгэ» команда удаадахи наадаяа Петропавловск-на-Камчатке хотодо үнгэргэхэ юм.

(ТАСС).

Соёлой һонин

ЯРУУНАДА АЙЛШАЛЖА БАЙНА

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмтеатрай бүлэг артистнар Яруунын аймагта хэдэн хонобо. Тингэхэ үедөө аймагай баруун захын «Коммунизм», «Победа», «Дружба» гэжэ гурбан колхоздо уран бэлигээ харуулаад, үсэгэлдэр Нарһата тосхон хүрэжэ ерээ. Харагшад Ч. Айтматовай «Улаахан пулаадтай уляангирхамни», Лодойдамбын «Гарай табан хурган» гэһэн зүжэгүүдые ехээр һонирхон харана.

Һунгалтын урда тээ манда айлшалжа, аймагаймнай малшад, механизаторнуудые уран бэлигээрээ баясуулжа ябаһан артистнарта баяр хүргэхэ байнабди.

Б. ЦЫРЕНДЫЛЫКОВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ажалда коммунис ёһоор хандаха» гэһэн түрүү бэшэг. «Шэнэ табан жэлэй дорюун алхам» гэһэн г а р ш а г доро мэдээсэлнүүд. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Гэр байра олоор бариха» гэһэн В. Убеевэй статья. «Витим[...] адуушадай шэнэ зорилгонууд» гэһэн Ж. Цыдыповэй корреспонденци. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Бэр[...] хэшээлнүүдые тэсэмгэйгээр д[...]баха гэһэн А. Сороковиковай статья. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. Социалис оронуудта.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Спортын һонин» гэһэн ниитэ гаршаг доро мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

19.00 — Киноочеркнууд. 19.30 — «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө» гэһэн дамжуулга. 19.45 — Шэнэ һонин. 20.05 — Хүдөө ажахын асуудалаар дамжуулга. 20.45 — Клубай хүдэлмэри һайжаруулха асуудалаар зональна научно-практическа конференцидэ хабаадагшадай хөөрөөн. 21.15 — «Последний угон» гэһэн уран һайханай фильм. 22.45 — Концерт.

00.30 — Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин VIII съездын материал дамжуулагдаха. 01.30 — Хүгжэмтэ телефильм. 02.15 — СССР ба Голландиин футболоор суглуулагдамал командануудай наадан Голландиһаа дамжуулагдаха.

Мэдээсэл

Буряадай АССР-эй юстициин министрэй орлогшоор нүхэр Копытова Мария Николаевнае томилхо гэжэ Буряадай АССР-ай Министрнүүдэй Совет 1971 оной июниин 10-да тогтообо.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03517. Заказ № 981.